

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Политика XXII — Број 440
Субота, 4 јун 1960 год.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

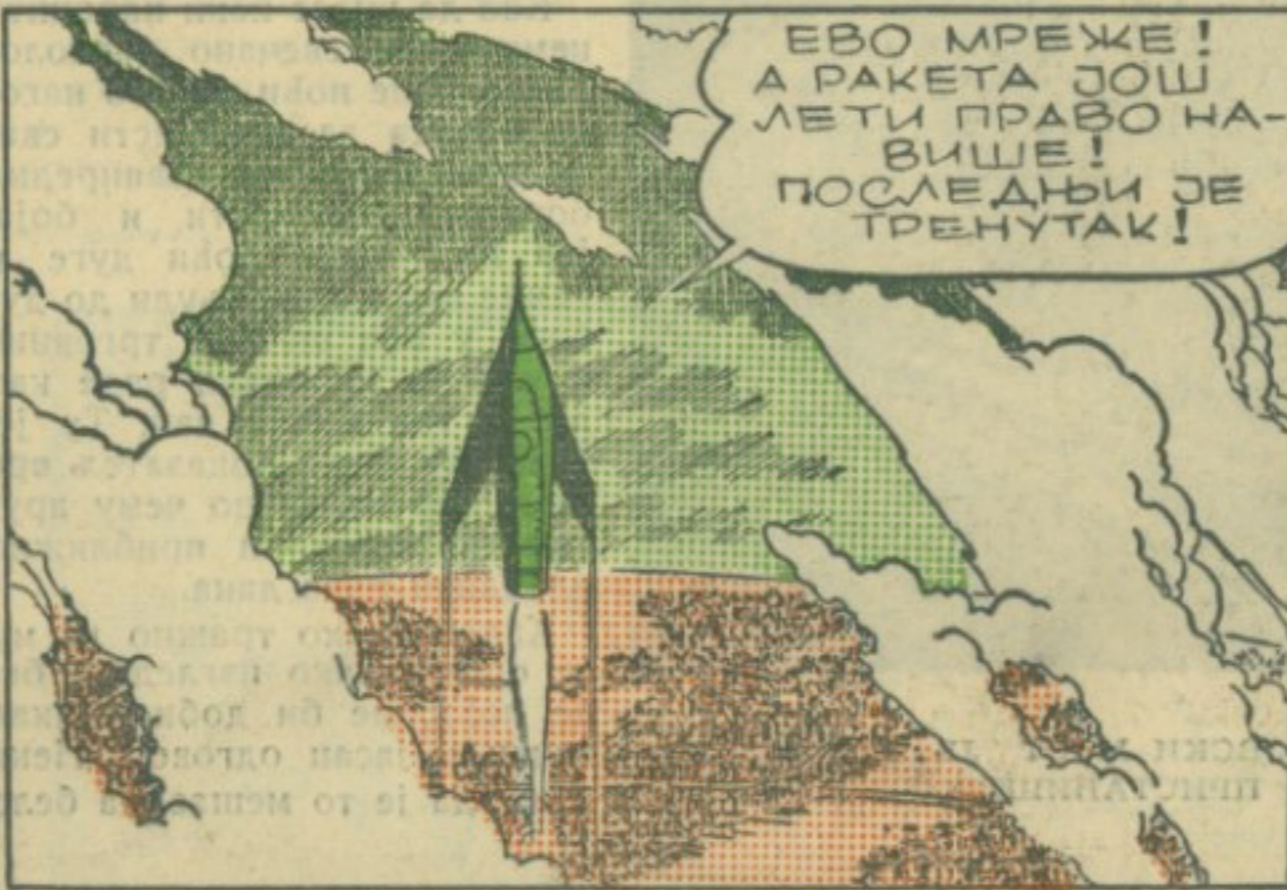
ФЛАШ ЈЕ УСПЕО. АВИОН ЈЕ УЛЕТЕО У ВРЕЛИ „РЕП“ КОЈИ ЈЕ ЊЕГОВА РАКЕТА ОСТАВЛАЛА ЗА СОБОМ...

ЗРАЧНИ ТОП СА РАКЕТЕ ОПАЛИО ЈЕ САМО ЈЕДНОМ... И ЗАПАДЕНИ АВИОН СТАО ЈЕ ДА ПАДА...

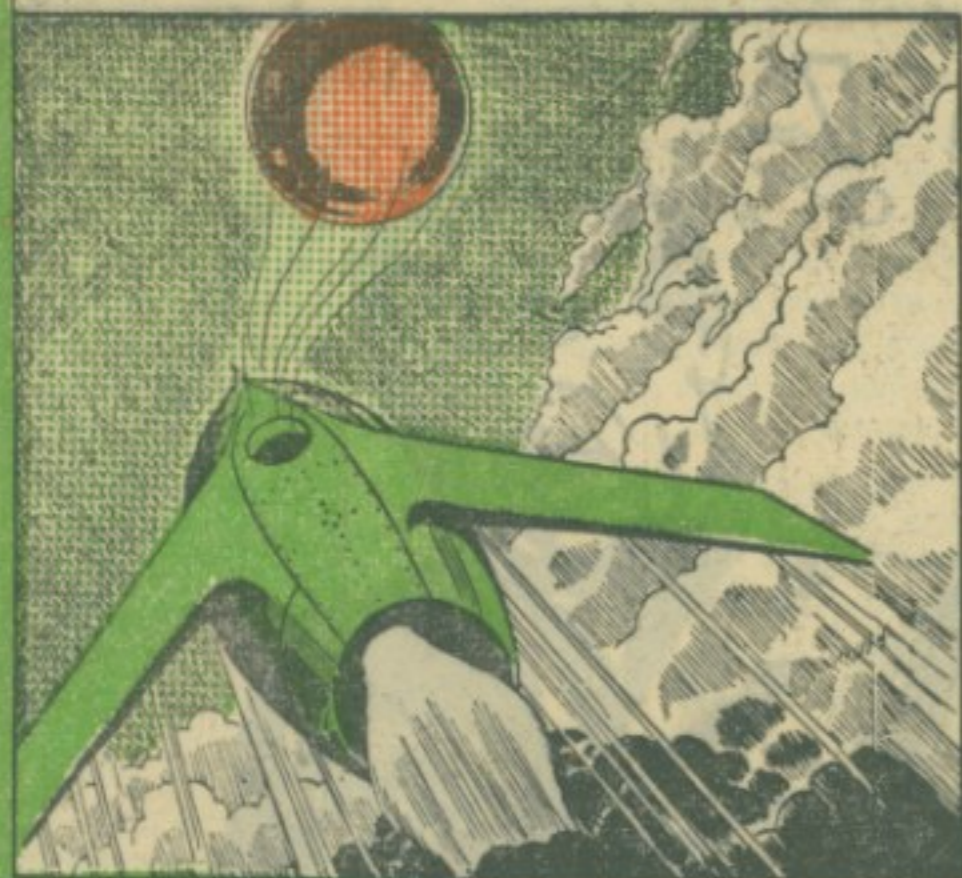
ЕНО ЦЕНТРАЛЕ! ТРЕБА ДА ЈЕ УНИШТИМ... АКО УСПЕМ ДА ИСПРАВИМ РАКЕТУ ПРЕ НЕГО ШТО УДАРИМ О ЗАШТИТНУ МРЕЖУ!

ЕВО МРЕЖЕ! А РАКЕТА ЈОШ ЛЕТИ ПРАВО НАВИШЕ! ПОСЛЕДЊИ ЈЕ ТРЕНУТАК!

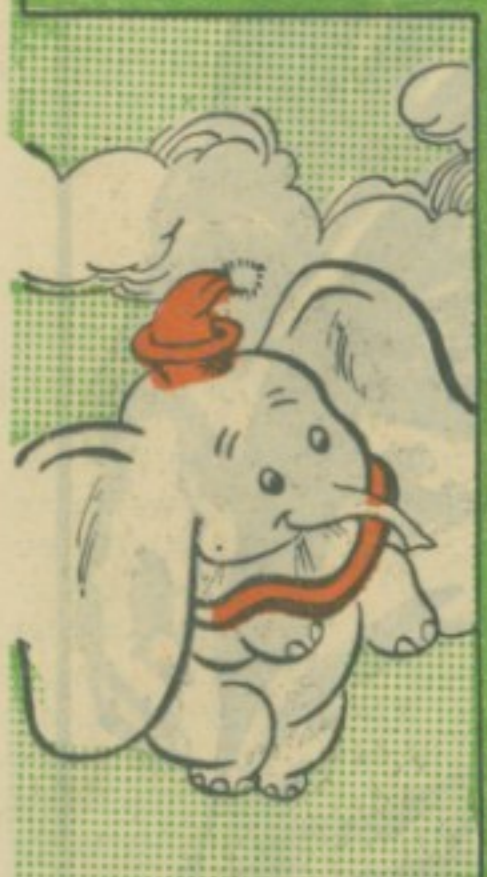
ПОЛУГЕ СУ ЗАРЂАЛЕ... РАКЕТА МИ СЕ НЕ ПОКОРАВА... ДВЕ ЛОПТЕ ЗА ИСКАКАЊЕ... ИЗБАЦИЈУ ЈЕДНУ... ДА ВИДИМ КАКО ФУНКЦИОНИШЕ...

ЛЕТЕКИ И ДАЈЕ НАВИШЕ, ФЛАШ ЈЕ ИЗБАЦИО ЈЕДНУ ОД КУГЛИ...

КУГЛА СЕ РАЗБИЛА О РАЗОРНУ МРЕЖУ! МОРАМ ИСПРАВИТИ РАКЕТУ... ИНАЧЕ...

ПОЛУГЕ СЕ НЕ ПОКРЕЉУ... И ДАЈЕ СЕ ПЕЊЕМ!

РАКЕТА И ДАЈЕ ЛЕТИ ПРЕМА РАЗОРНОЈ МРЕЖИ...

СВЕ БЛИЖЕ... И БЛИЖЕ... А ТАДА...

ИЗБАЦИВАЊЕ КУГЛЕ ЈЕ ПОМОГЛО... ПОЛУГЕ КАО ДА ПОПУШТАЈУ!

НАЗАД ЈЕ ФЛАШУ ПОШЛО ЗА РУКОМ ДА ИСПРАВИ РАКЕТУ...

УФ! ИЗБЕГАО САМ ЗА ДЛАКУ! АЛИ САД ТЕК ДОЛАЗИ ПРАВА ИГРА!

КАД ФЛАШ РАКЕТОМ УДАРИ О СТАНИЦУ... ТО ЈЕ ЗНАК ДА ЈУРНЕМО И ИСКЛУЧИМО МРЕЖУ!

АЛИ, АКО ЈЕ НЕ ПОГОДИ... МОКО И ЊЕГОВА БАНДА КЕ НАС МАСАКРИРАТИ!

У ОВОМ БРОЈУ:

- ШКОЛЕ У СРЕМУ
- НАПАД НА БРАНУ — МЕДИЦИНА — НАУКА И ТЕХНИКА — ЗАНИМЉИВОСТИ
- ВУЛКАНИ

СТРИПОВИ:
Пут у средњим земљама, Паја, Мики, Бим и Бум, Флаш Гордон, Попај, Тоби Тајлер

БЕЛЕ НОЋИ

ТРИ САТА ПО ПОНОЈИ ЈЕ — А ВЕЋ СВИЋЕ, ПЕТРОПАВЛОВСКИ МОСТ ЈЕ ОТВОРЕН ДА ВИ ПРОПУСТИО БРОДОВЕ ДО УНУТРАШЊЕГ ПРИСТАНИШТА.

Назив је стар као што је стар и Лењинград, а настао је по томе што ле-ти готово и нема ноћи, јер се кроз вечерњи сумрак и јутарње свитање поново рађа дан. „Беле ноћи“ се зову и зато што се услед јаког отсјаја сунца, зашлог тек за хоризонт, може и на већој удаљености врло добро да види па чак и чита.

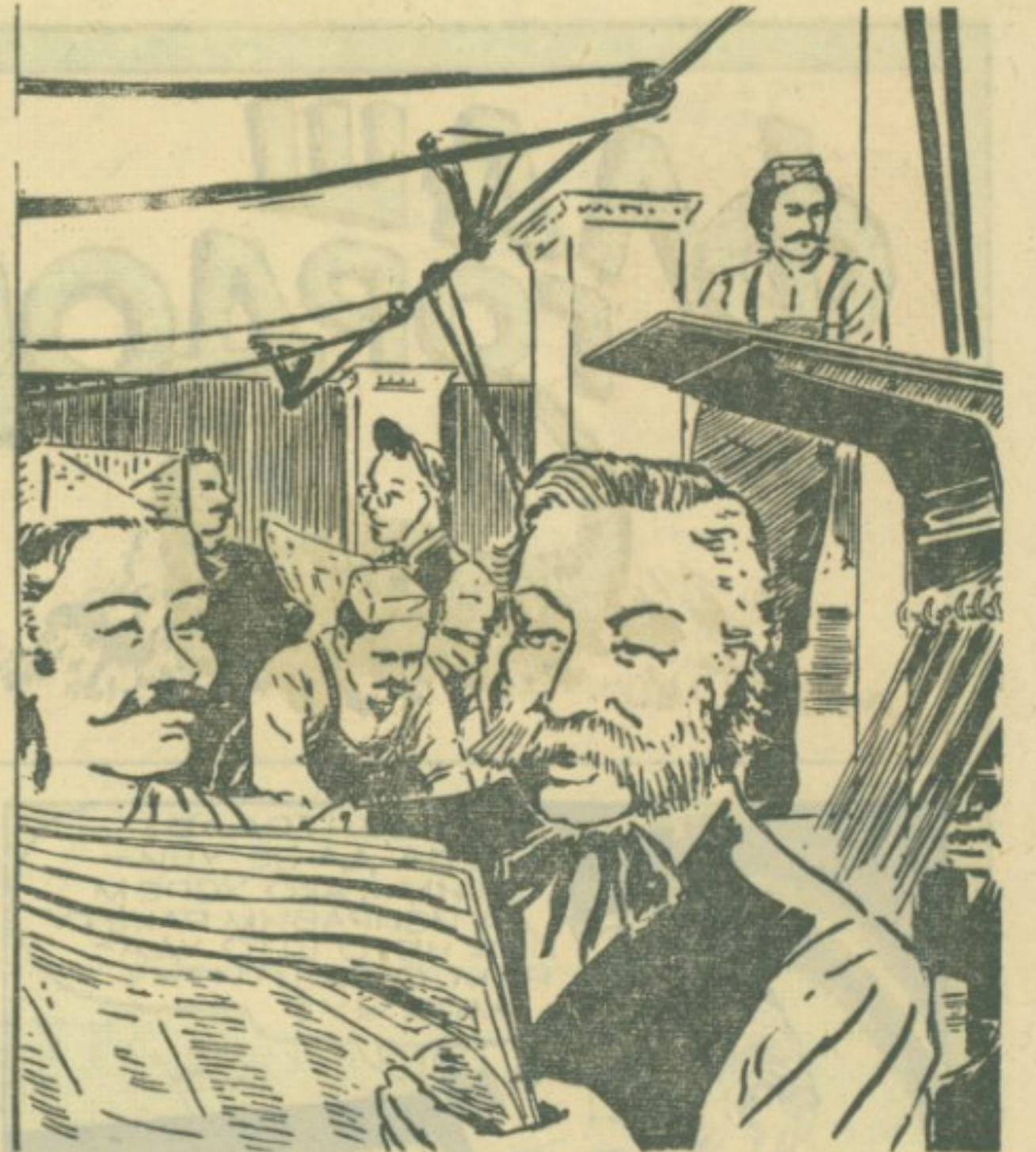
Лењинград лежи на 60 степу северне ширине исто као и Штокхолм или Хелсинки. Почетком јуна сваке године почиње овај изванредни природни феномен: дани постају све дужи и то веома приметно, све се расцвета и зазелени, птице се распевају и тамну ноћ замењује сумрак и јутро, јер сунце само зађе за хоризонт да би се за неки часак поново појавило. У девет, десет сати увече оно још сасвим јасно светли и тек негде око поноћи сакрива се остављајући за собом неку чудну беличасту светлост и румен на западу из које се ускоро почне да рађа сунце. То црвенило неба истовремено означава и залазак и свитање.

Као да уносе неки нарочити немир или свечано расположење, беле ноћи просто нагоне човека да искористи сваки моменат — то изванредно богатство светлости и боја, јер ће ускоро доћи дуге и тамне ноћи. Зато људи до дубоко у ноћ шетају, трговине и улични продавци раде као да је тек почео дан. Ту је, само сат тачан показатељ времена, јер се ни по чему другом не може ни приближно одредити доба дана.

Кад би неко тражио да му се опише како изгледају беле ноћи, не би добио никад тачан и јасан одговор. Неки кажу да је то мешавина бело

сиве са сиво белом бојом и отсјајима црвенила на западу. Хиљаде сликара је досад покушало да дочара лепоту белих ноћи, али без великог успеха. Фотографија у боји још није тако усавршена да верно репродукује богату скалу боја, полусветлости и међусенки.

Много је истинитих збивања и удеса било за време белих ноћи, много је прича и романа који их описују или помињу, много је њихових слика и фотографија, постоје тачна научна објашњења зашто и када оне настају, али ништа ни приближно не може да дочара њихову драж као непосредни доживљај.

НИЈЕ НОВО

Данас се у целом свету у многим листовима и часописима објављују слике у боји, али то није проналазак новог времена; то је познато одавно. „Милвоки цорнал“ био је први лист у Америци који је користио слике у боји још 1891 године. Сада хиљаде листова у целом свету то раде.

Ripley's Веровалти или не!

ДРВО ДОНЕЛО СВОМ СОПСТВЕНИКУ ПЛЕМИЊКУ ТИТУЛУ
ЈЕДНО ДРВО ТРЕШЊЕ НА ИМАЊУ БЕДИНГТОН (ЕНГЛЕСКА) ЗАКЛАЊАНО ЈЕ ОД СУНЦА ЧИТАВ МЕСЕЦ ДАНА ДА БИ МУ СЕ ЦВЕТАЊЕ ОДЛОЖИЛО ДО ПОСЕТЕ КРАЉИЦЕ БЛИЗАБЕТЕ I, ЗБОГ ТОГА ЈЕ ЊЕГОВ СОПСТВЕНИК ДОБИО ПЛЕМИЊКУ ТИТУЛУ

НАЈДУЖА КИША У ИСТОРИЈИ
У ЛИМБУРУ (БЕЛГИЈА) КИША ЈЕ НЕПРЕСТАНО ПАДАЛА ОД 1. МАЈА 1315 ДО 2. ФЕБРУАРА 1316 ГОДИНЕ — ПУНИХ 9 МЕСЕЦИ И ДАЊУ И НОЋУ

ШКОЛА ЗА ПРЕНОШЕЊЕ
ГОДИНЕ 1899 НА РОД АЈЛЕНДУ БИЛА ЈЕ САГРАЂЕНА ШКОЛА ЗА ВИШЕ СУСЕДНИХ НАСЕЛА ШКОЛА ЈЕ ПРЕМА ПОТРЕБИ ПРЕВОЖЕНА ПОМОКУ 14 ПАРИ ВОЛОВА

ПРСТЕН

СА УГРАЂЕНИМ МАЛИМ ЧАСОВНИКОМ ИМАЛА ЈЕ ЕНГЛЕСКА КРАЉИЦА АНА

КОКОШКА
БЕВЕРЛИ ЈОХАНСЕНА, ИЗ ХАУРА СИТИЈА (САД) СМЕЛА ЈЕ 1080 ЈАЈА ЗА 837 УЗАСТОПНИХ ДАНА

СВЕ ПО ТРИ

ЏЕМС КАЛВИН ЛОГСТОН ИЗ ЏЕМСТАУНА (САД) УБИО ЈЕ 3 ОСОБЕ СУЂЕНО МУ ЈЕ 3 ПУТА У 3 РАЗНА ОКРУГА И 3 ПУТА ЈЕ ОСУЂЕН НА СМРТ ПОШТО СЕ КОНОПАЦ ДВА ПУТА ПРЕКИНУО БИО ЈЕ ВЕШАН 3 ПУТА (1872)

САОБРАЋАЈНИ »ДВОБОЈИ«

вечитом „двобоју“ између возача и саобраћајца догађају се чудне и смешне згоде и незгоде.

Један амерички новинар начинио је, за свега неколико дана, малу збирку исечака из листова о таквим невољама возача и саобраћајца.

У Калифорнији је један саобраћајца у размаку од неколико минута казнио двојицу мотоциклиста због непрописне брзине, са по 11 долара. Они су му се на лицу места осветили: тужили

су га због непоштовања прописа о одржавању чистоће на улицама. Наиме, пошто им је написао признанице о наплаћеној казни, саобраћајца је згужвао и баacio на земљу комад индиго-папира. За тај прекршај био је кажњен са 25 долара.

У Висконсину је један возач тужио суду саобраћајну полицију због тога што је један саобраћајца, покушавајући да га стигне и наплати му казну због непрописне брзине, толико бучно свирао својом сиреном да је он делимично оглувео. Суд је осудио саобраћајну полицију да му купи апарат за појачавање слуха који је коштао 600 долара.

У Калифорнији је неки човек, иначе сопственик зграда у којој се налазила управа полиције, био кажњен због неког саобраћајног преступа. Кажњени возач се осветио на тај начин што је полицији откао „стан“ и она је у року од 30 дана морала да се сели.

У Минесоти је дежурни саобраћајца казнио једног возача због тога што је своја кола оставио на мосту где је забрањено паркирање иако је овај то учинио да би скочио у реку Мисисипи и спасао једну жену која се давила.

У Конектикату је неком возачу аутомобила, који је због неког прекршаја већ био кажњаван са два долара, одређена нова казна од 50 долара, због тога што је чек, којим је платио прву казну, испоставио на „Полицијски гестапо западног Хардфорда“.

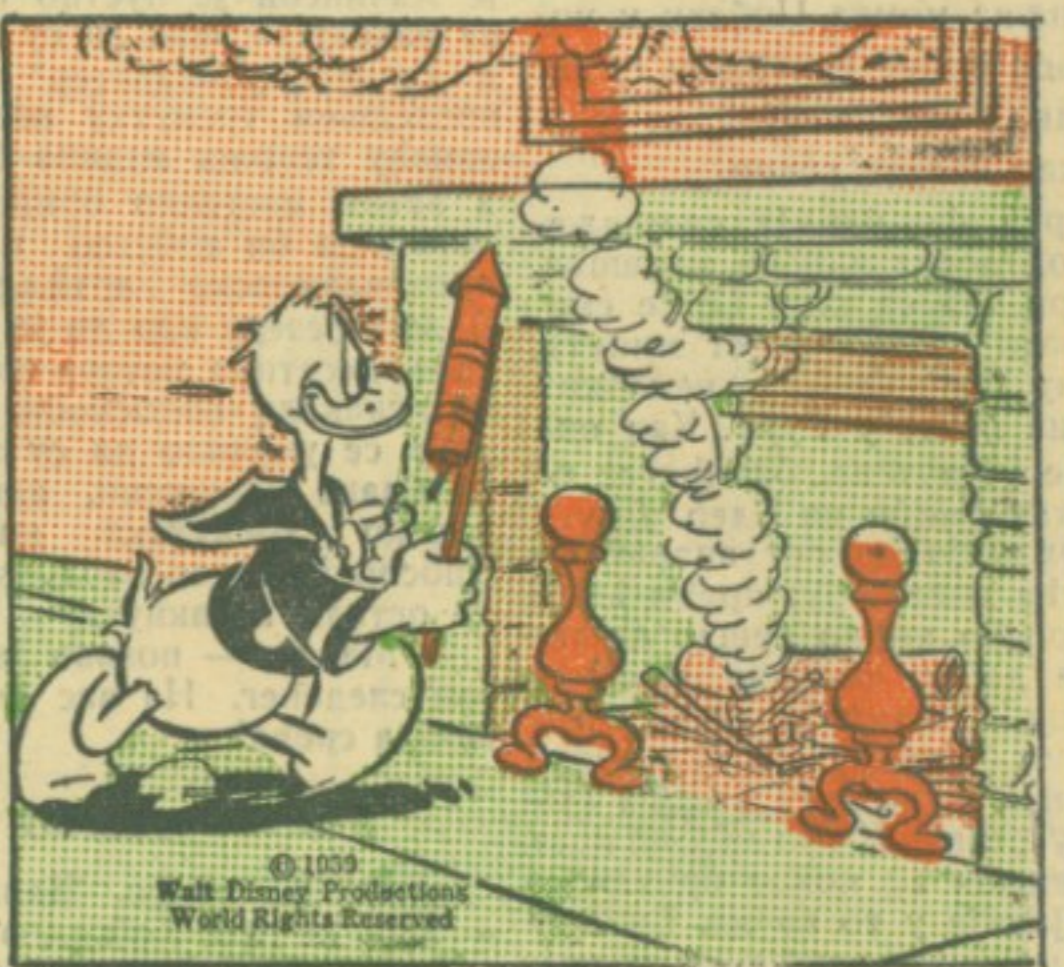
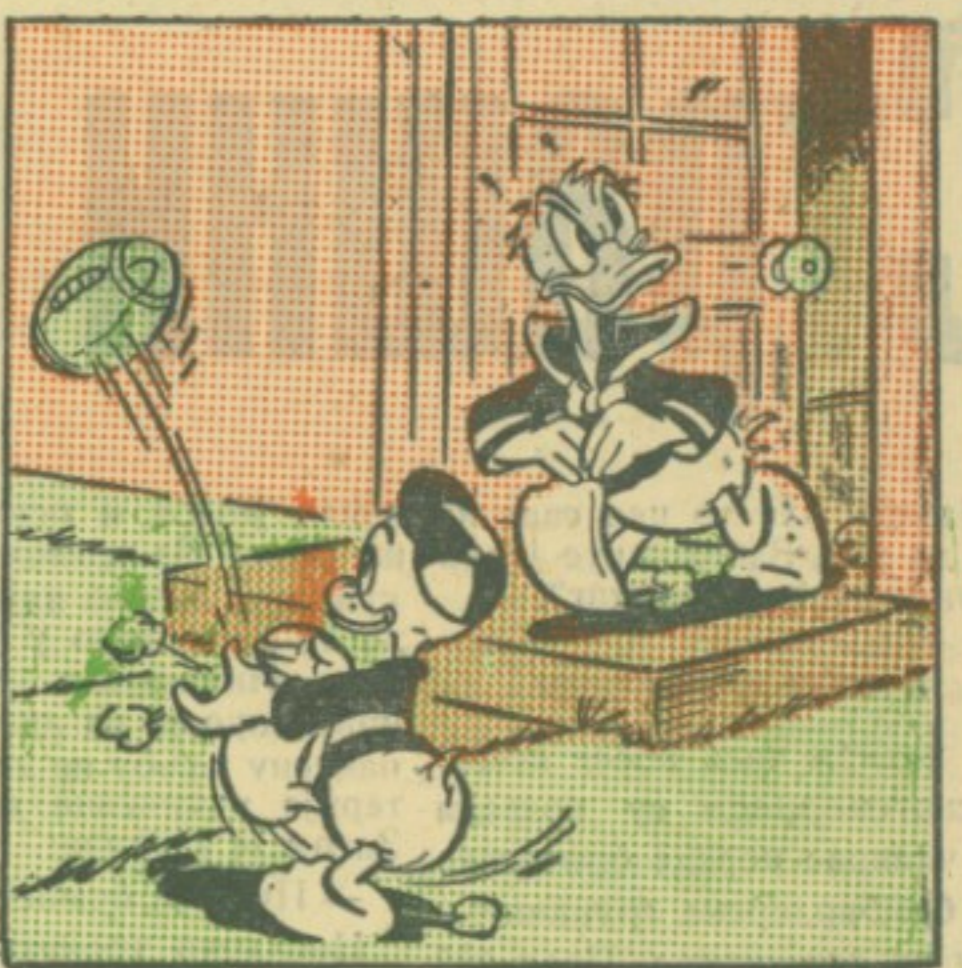
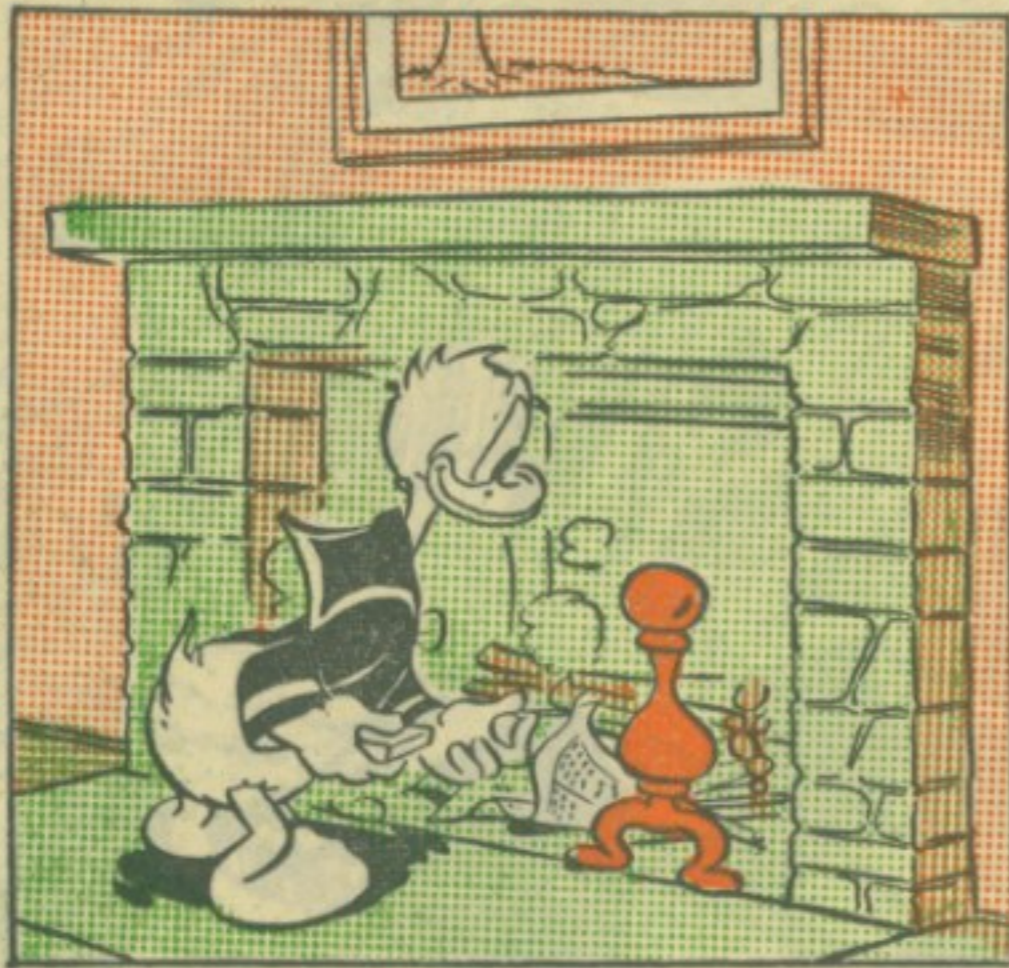
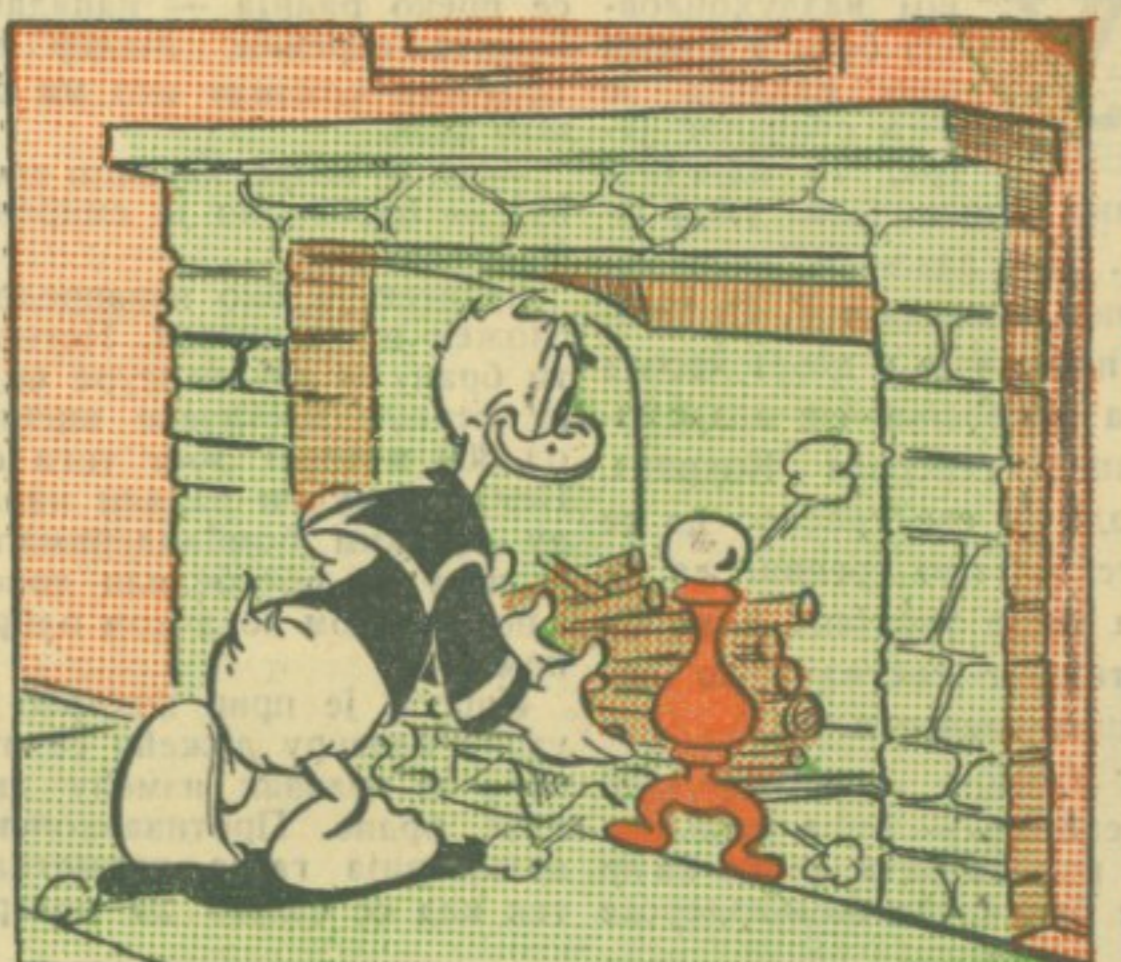
У Калифорнији је једна жена-аутомобилиста оставила испод брисача стакла свог неправилно паркираног аутомобила цедуљу са следећом садржином:

„Молим, имајте срца. Не кажњавајте ме поново. Ове седмице сте ме већ пет пута казнили“.

Кад се вратила, ипак је затекла налог за казну. Поред тога, саобраћајца је на њеној цедуљи прецртао реч „пет“ и изнад тога написао „шест“.

У Оклахоми је неки молер паркирао свој камионет са алатом испред једне куће на непрописном месту, а да би то оправдао оставио је испод брисача цедуљу: „Молер ради у кући“. Поред налога за казну због непрописног паркирања, нашао је, кад се вратио, и одговор на своју поруку: „А саобраћајца ради испред куће“.

У једном граду у држави Њу Џерси три дана је падао снег тако да су сви аутомобили, њих око 500, остављени на улици, били потпуно завејани. Кад су после три дана сопственици успели да „откопају“ своја кола чекало их је непријатно изненађење. На свим колима налазио се налог за плаћање казне због прекорачења времена дозвољеног за паркирање.

НЕВИДАЉИВА КЛОПКА

У Јелоустонском националном парку, у Сједињеним Америчким Државама, где се чуда догађају на сваком кораку, једна мала бара на којој стотине беспомоћних птица умиру сваког дана — можда је најмистериознија. Наизглед безазлена, барица коју називају „Отровна бара“, налази се у горњем терасастом делу мамутских топлих извора.

Место се налази у дубокој хладовини и опкољено је богатом сочном травом, веома привлачном за сваког несвесног члана пернатог рода који се за тренутак заустави да се напије свеже воде и окупа. Истина, вода је питка, али смрт се ипак ту скрива — у гљендиоксид стално „лебди“ на површини бистре и примањиве воде. Када су дани тихи, бара је право губилиште. Пошто је угљендиоксид тежи

од ваздуха његова концентрација при површини је таквих размера да жртве као покошене падају на сочну траву око баре.

Број жртава у току једног дана зависи од атмосферских прилика и концентрације угљендиоксида. Милдред Ериксон, аутор овог чланка, нашао је једног дана поред „Отровне баре“ 26 уминутих птица разних врста и величина. По њеном мишљењу, овако велики број ипак не умире сваког дана, мада сматра да је број још знатно већи у дане атмосферске депресије.

Нико не зна тачно колико, али се може претпоставити да сваког лета крај ове безазлене баре умире неколико хиљада птица. Чуvari Парка покушали су да дођу до тачног броја жртава, али у томе нису успели, јер прериски вукови, велике ласице и куње долазе увече на ово појило

као у неку мензу да се нахране малим пернатим жртвама. Сигурни су да ће сваке вечери наћи по неки добар залагај.

Четвороножне животиње ретко подлежу угљендиоксиду, вероватно зато што су знатно отпорније према нечиштом ваздуху.

Међутим, према подацима од пре 70 или 80 година којима располаже Управа Јелоустонског националног парка налажене су и велике животиње, као што су медведи и лосови, уминути од гасова углавном око места званог „Долина смрти“.

Дејвид Кондон, садашњи главни природњак Јелоустонског парка сумња у веродостојност ових података. Он је три пута посетио пределе око

ове долине али ниједном није наишао на неку већу угинулу четвороножну животињу. По његовом мишљењу оне могу угинути само преко зиме услед рђавих временских услова или у крајњем случају од гасова појединих калцитних извора испод Ванцусовог Брега који су знатно опаснији од гасова око те долине.

Било како било, тек „Отровна бара“ наплаћује свој данак сваког дана, некад више некад мање, и сасвим је сигурно да она претставља једну од најнеобичнијих клопки с којима се пернати род икад суочио.

ЏЕЗ-МУЗИКА И МИР У СВЕТУ

Позната звезда америчког џеза Диук Елингтон, изјавио је да ће и он са своје стране допринети миру у свету јер ће написати композицију под именом „Мир“. Пошто људи не могу да се споразумеју јер говоре разним језицима, Елингтон мисли да ће то постићи — свима приступачном музиком.

Цела ствар је ипак добро смишљена, јер ако Елингтонов „Мир“ не обезбеди мир у свету, донеће делу зараду аутору. Неке радиостанице у САД већ су му понудиле уговоре за извођење композиције која још није ни написана.

У британској ратној ваздухопловној бази у Скемптону владала је тога сунчаног јутра, 16 маја 1943 године, грозничава ужурбаност. Прослављени ваздухопловни командант Г. П. Џибсон примио је у девет часова тајна наређења од ваздухопловног генерала Кохрана. Посади је све требало да се претстави као тренинг да би била мање узрујана и да би се тајност сачувала до последњег тренутка.

— Уствари, — објашњавао је генерал, — биће озбиљно. Ова ноћ ће бити кобна за прваке британске бомбардерске

— Пажња, — обратио им се преко радија — нападам. Будите спремни. Мадер ће преузети команду ако ми се што деси.

— О. К. шефе. Желимо срећу! — одговорио је смирени Хебгудов глас.

Задатак је био изванредно сложен и деликатан. Погоди ти брану у дну клисуре чије су стране достигале висину од 300 метара! Због тога се Немци нису ни надали нападу великим бомбардерима те је нису ни обезбедили довољно снажним ловачком одбрањом.

Џибсон је први пикирао у узану клисуру држећи се отвора за излазак између две куле бране. Противавионска артиљерија га је приметила тек кад се нашао 20 метара

дирала у унутрашњем резервоару. Апарат је ипак прошао кроз вратнице бране и спустио се према долини. Посада је испитала оштећено крило. Резервоар је срећом био празан и није се запалио.

Брана је срушена

Џибсон је примио извештај о обављеном задатку и његов једнолични глас је даље командовао.

— Одлично, Попси! Ејл, је сте ли спремни?

Бачена су трећа, четврта и пета бомба, али је брана још била на свом месту. Џибсон је постајао нервозан, издавао је наређења да се истовремено по два авиона сувоваћа-

Страшни напад...

авијације, али то цео свет не сме да зна. Забележите једно ставно: „ноћни тренинг“.

Ћутећи су вечерали

У четири часа после подне гласноговорници су позвали све чланове посаде британске 617 бомбардерске групације у салу за саопштења. Пред 133 озбиљна момка Џибсон и инжењер Валис изложили су задатак, а генерал Кохран је одржао кратак говор.

Прва формација састављена од девет авиона напашће, у три таласа који ће се смењивати сваких десет минута, једну од највећих немачких брана Мене у Рур. Кад она буде уништена, бациће се остатак бомби на Едер. Друга формација од пет апарата извршиће диверзију: прећи ће на европско копно нешто северније да би збунила немачке ловце, а затим ће се упутити према Сорпеу. Трећа формација од четири авиона биће у резерви. Сви авиони претстављали су понос британске авијације у то време. Били су то најлепши, најбржи и најудобнији бомбардери, оријашки четворомоторни „Ланкастери“.

Сви су ћутећи вечерали. Мартин је устао и узео своје мече коалу, амалију која га је пратила у свим његовим акцијама. У 9,10 часова дрвене светиљке су означиле да Мак Картијева група од пет апарата треба прва да крене. Последња група је полетела у 23,25 часова. Сви авиони налазили су се у ваздуху.

Сложен задатак

Чим су напустили британско тло, авиони су се спустили ниско над морем да их немачки радар не би брзо открили. Неки су летели свега 15 метара изнад таласа, али су ипак на 35 километара удаљености од обале немачки радар приметили светле тачке које су долетале са британског копна.

Пошто су прелетели Ламанш продужили су ниски лет изнад земље играјући се тако жмурке са кућама, дрветом и неравнинама терена. Митраљеви и топови штетљиви су око њих као осце, али им ништа нису могли. Нишанчије из авиона су са задовољством систематски уништавали противавионске батерије и посматрали посаде топова које су безглаво бежале.

Командант Џибсон је тачно у предвиђеном тренутку приметио широки речни рукавац и циновску брану Мену, толико добро већ уочене на макетама које су проучавали у бази. Велико језеро белило се у даљини на месечини. Три бомбардера из целног таласа припремила су се за напад. Џибсон је позвао и авионе из следећег таласа и сви су се одазвали осим Аштела кога је пре пола часа оборила противавионска артиљерија

изнад језера и осула паљбу на њега. На самом дохвату кула нос авиона наједном као да се претворио у усјану ватру. Нишанчија Спарфорд притиснуо је на дугме и осуо паљену паљбу на немачке батерије начичкане на кулама. Затим је заурлао:

— Пуштам бомбе!

Неколико тренутака касније Хачинсон је пустио првену ракету — знак да су живи и здрави. „Ланкастер“ се у последњем тренутку извукао између тешких зидина бране а затим наставио бришућим летом да би избегао паљбу противавионске артиљерије. Вода у језеру као да је кључала, десетина метара високо су искакали водоскоци. Људима се учинило да су зидови бране порушени, али неколико тренутака касније Џибсон је видео заблуду: они су остали нетакнути.

— Мадер, — позвао је Џибсон следећег. На вас је ред. Добра срећа!

У истом тренутку

— О. К., шефе. Нападам! — зачу се глас Хебгудов. Рефлектори испод трупа авиона су се запалили и осветлили циљ. Противавионска артиљерија га је несносно засицала, али он је непоколебљиво држао курс. На 500 метара од бране авион као да се нашао у ковитлацу усјаног гвожђа. Црвена светлост појавила се око резервоара а затим је из репа покуљао пламен. Бомба бачена делић секунде касније пала је на електричну централу у подножју бране. Али резервоари авиона су изненада експлодирани, крило се преломило и одвојило од трупа а смртно рањен „Ланкастер“ почео је да пада бљујући из себе кишину усјаних отпадака.

У истом тренутку када се он срушио на тло, централа је експлодирала у блеску светлости. Десет секунди касније драма је била завршена.

— Јадни Хопи! — прошапутао је један глас.

Џибсоново лице остало је непомично као маска. Одмах за тим чуо се његов глас:

— Попси, јесте ли спремни? — Сасвим спреман, нападам.

— Надлетећу брану за вама да бих привукао противавионску артиљерију.

— О. К. шефе. Хвала!

Непремостива завеса

Џибсон је направио вираж и сви његови митраљеви отворили су паљбу на немачке батерије. Успео је да привремено заваља Немце који су се свом силином окомили на њега мада је он заузео готово потпуно безбедан положај.

Мартин су Немци приметили у последњем тренутку, када се налазио 800 метара од бране. Имали су ипак довољно времена да изнад вратница кроз које је морао проћи три топа направе непремостиву завесу.

У истом тренутку када је Боб Хеј саопштио „Бомба бачена“, авион се пролепо као парип. Две гранате су му пробиле крило и једна је експло-

ју на циљ бљујући сложену ватру на немачке противавионске батерије из свих својих митраљеза. Ниједан од нападачких авиона није остао неоштећен. Док је Шенон бацао бомбу зачуо се изненада Мартин како урла:

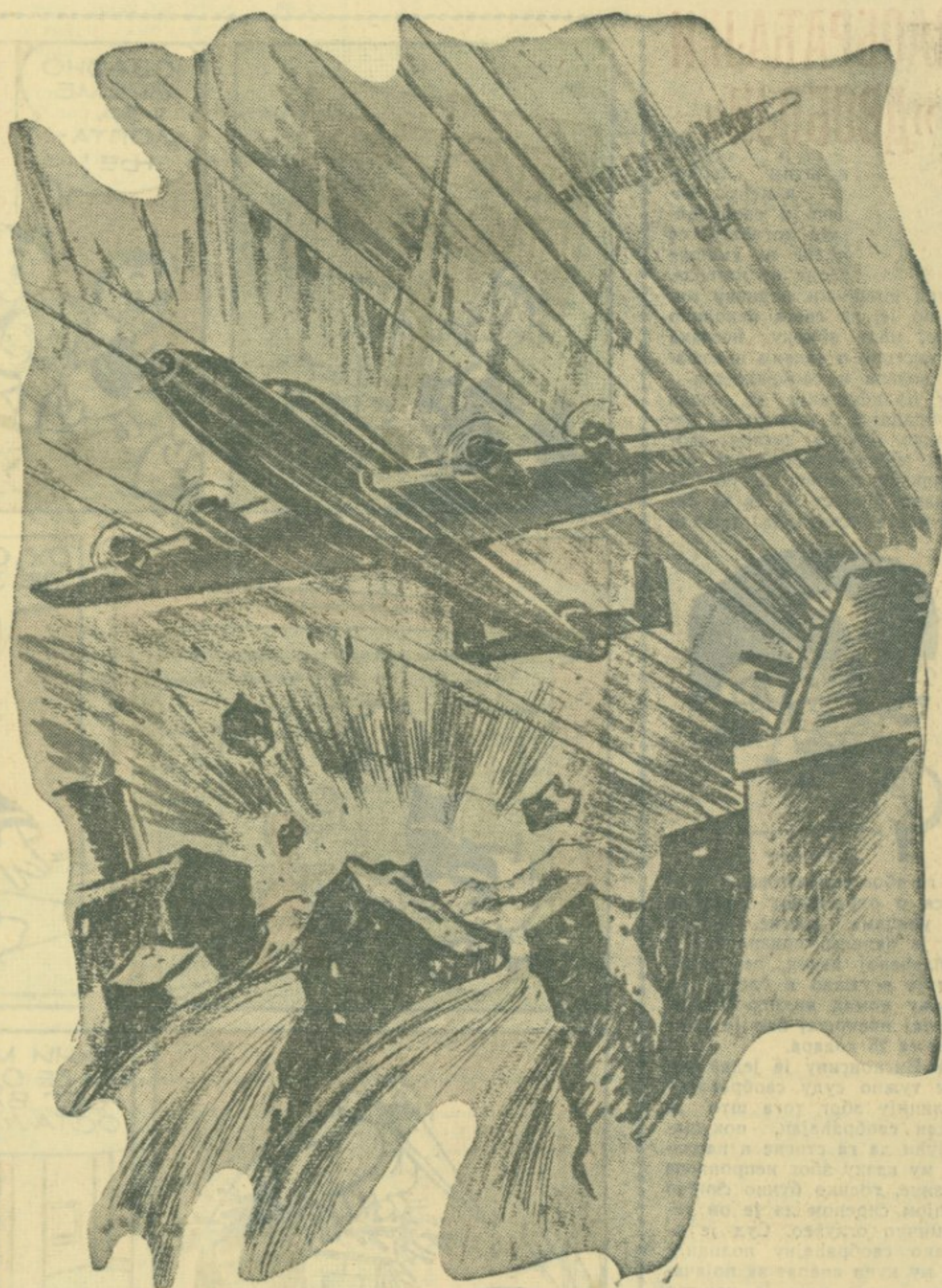
— Готово је! Брана је срушена! Погледајте!

Циновска рупа од сто метара појавила се у тврдом зиду бране. Преко 134 милиона тона воде покуљало је кроз отвор рушећи све на свом путу. Један за другим авиони су надлетали побеђену брану.

Вода која је журнула на све стране стигла је убрзо до села Химелфортена удаљеног три километра и мештани се још нису честито ни освестили а њихови домови су се већ налазили под водом. Бујица је пустошила све, рушила зграде и мостове, потапала друга села, носила куће, намештај, стоку и људе.

Пошто је први задатак обављен авиони су се устремили на други циљ, рурску брану Едер. Језеро које је она затварала било је још веће: преко 200 милиона тона воде, а брана на још неприступачнијем терену. Зато су њену одбрану Немци готово занемарили.

За време више десетина пута поновљених историјских напада на брану два британска бомбардера су експлодирала од сопствених бомби које су избацили сувише ниско,

али су и њени зидови срушени и милиони тона воде су поплавиле Рур.

Биланс

У то време је Мак Карти, последњи преживели из групе од пет авиона који су били пушени ради диверзије на брану Шорп, нападао као осцица добро брањени објект. Притекли су му у помоћ авиони из других група и најзад је у зидинама и ове бране на прављена бреша широка 50 метара.

Од 19 бомбардера који су

кренули из базе у Скемптону само десет су се вратили у Енглеску. Сваки од њих био је лакши за осам тона експлозива. Од 133 човека 56 је погинуло. Њихова имена записана су златним словима у књигу ваздухопловних хероја Другог светског рата.

Значај уништених брана био је огroman. Заједно са њима пропало је или тешко оштећено 125 фабрика, 3.000 хектара обрађене земље која тог лета није дала плод. Вода је однела 25 мостова а 21 тешко оштетила. Погинуло је

6.500 грла крупне стоке. Један од најзначајнијих аеродрома Луфтвафе Фрицлар не ства је заједно са десетинама авиона и хангарима испод бујице воде која је све поплавила пред собом. На 80 километара околу бране, 330 милиона тона воде потопило је све руске руднике угља.

Нажалост, ова успела ратна операција проузроковала је и смрт 1300 цивила међу којима је било и више стотина ратних заробљеника и руских интернираца из логора у Едеру.

Медицина кроз векове

ЗАНЕМАРЕНИ МАЛИШАНИ

Све до 18 века ниједна група људских бића није била више занемарена од малишана, — каже један познати историчар медицине. Богаташи и племићи, заинтересовани само за своја задовољства и забаве, препуштали су своју децу дојкињама и дадињама. За децу сиромашних, дадиња наравно није ни било. Деца су и за једне и за друге била просто терет.

Најсиромашнији, они који ни сами нису имали од чега да живе, често су намерно осакћаивали своју децу да би ова, изазивајући сажаљење својим изгледом, могла на улицама да испросе што више новца.

Краљица Ана, која је вла-

дала Енглеском од 1702 до 1714 године, послужила је својим поданицама као пример у — небризи за децу. Ниједно једино од њених осамнаесторо деце није доживело младичку зрелост. Огромна смртност деце сматрана је сасвим природном. Родитељи су унапред били помирили с тим да од четворо деце троје умру пре навршене друге године сматрајући да је то „закон природе и свевинићет“ и да друштво чак се ни лекари нису узнемиравали због велике смртности најмлађих и сматрали су да брига о децем здрављу не спада у њихов делокруг.

У случајевима кад би и пристали да лече децу, лекари су то чинили на исти начин као и кад су у питању

одрасли: давали су им потпуно исте количине лекова и пуштали им крв. Уопште узевши, деца су сматрана као одрасли у минијатури. Веровало се да она могу да једу све као и њихови родитељи само у мањим количинама. Међу „отменним“ мајкама које су све своје време проводиле у друштву, владало је чврсто веровање да печена свињетина убија код беба и мале деце жудњу за мајком. Свињетина је заиста убијала, али не жудњу за мајком, већ — децу. Дадиље, којима су деца била препуштана давале су деци вино и ракију, тобоже да им „очврсну тело“, а уствари да их умире и натерају на спавање.

Повремени усамљени покушаји да се поведе борба против болести одојчади и деце остали су глас вапијућег у пустињи.

Енглески лекар Томас Сајденкем (1624—1689), познат као одличан практичар, написао је својевремено једну књижицу о нези деце, децим болестима и њиховом лечењу. Преводи тог дела појављивали су се с времена на време у Холандији, Француској и Немачкој, али без много успеха. Јер, медицина тог времена препуштала је мајци и дадињама бригу о „малим и досадним бићима“,

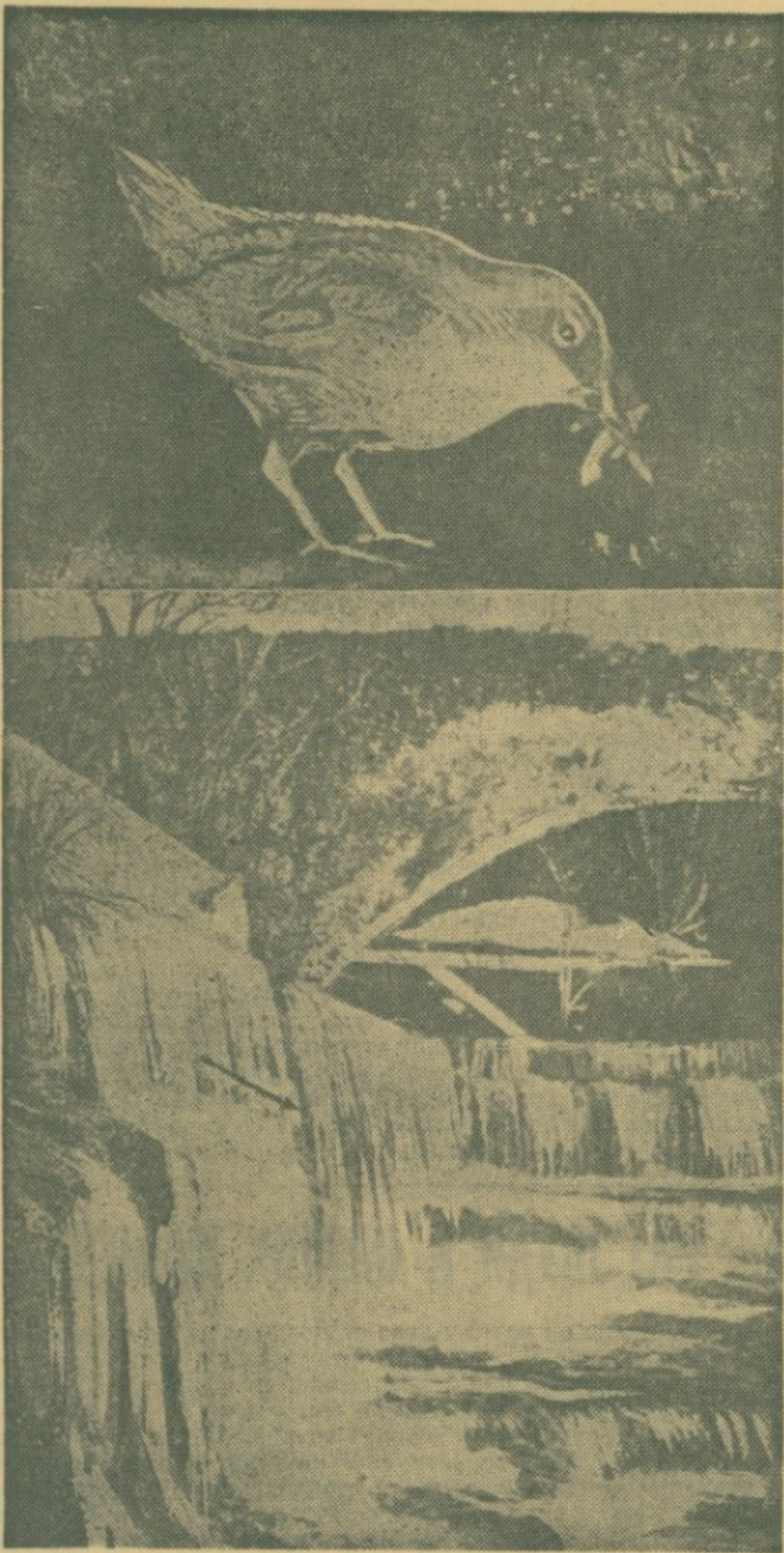
Пошто одојчад и мала деца не умеју да говоре и кажу шта их боли „како се могло очекивати да се учени лекари бакћу с њима“.

Чудно је и занимљиво да је борбу против „покоља невиних“ повео човек који није био ни лекар ни отац. Томас Корем, стари нежења, основао је прву децу болницу и нашао лекара који ће се бринути о малим болесницима.

Томас Корем (1668—1751) поморац и трговац, посетио је последње године свог живота деци, нарочито напуштеној деци. Његовим залагањем и углавном његовим новцем била је, 1739 године, основана у Лондону болница за нахочад која је истовремено била и прва деца болница у Европи. Њено отварање изазвало је буру у Лондону и пробудило многе успаване савести. Познати лекар Ричард Мед постао је један од њених управника, а сликар Хогарт пријавио се за „добровољног званичног уметника болнице“.

Мада Коремова болница није била права болница у данашњем смислу речи, већ пре уточните за одбачену и напуштenu децу, о малишанима смештеним у њој и о њиховом здрављу водили су бригу лекари који су увек били спремни да им у болести помогну.

ГНЕЗДО ИСПОД ВОДОПАДА

Гурачи, пловке, галебови и многе друге птице које у води траже храну, успевају да више секунди, па чак и минута, остану под водом. Међутим, међу птицама-певачицама „водени станици“ ретки су изузеци. Једино је пастирица успела да освоји воду: она плива, рони, па чак и трчи под водом по шљунковитом дну потока и речича да би нашла и уловила ситне ракове — поточаре, своју омиљену храну.

Али, најзанимљивије у животу ових необичних птица је начин на који оне успешно штите своје потомство од свих непријатеља. Наиме, пастирице најрадије и најчешће граде своја гнезда испод малих, вештачких водопада какви се налазе крај воденица-поточара и стругара и преко којих се вода из потока слива на воденични точак или турбину. Кроз какав мали „процеп“ у воденој завеси, између два млаза воде, пастирица улеће у своје гнездо.

У пукотини вечно мокрог зида водопада, пар пастирица сагради упрочеће од маховине гнездо. Спољашња страна гнезда увек је мокра, али „грађевински материјал“ од кога је гнездо начињено тако је сложен и поређан, да вода само клизи низ њега и не продира у „дечу собу“! Унутра у гнезду је топло и суво. Чим је гнездо готово, женка снесе четири-пет јаја. Кад се птићи излегу, они остају иза водене завесе све док не одрасту. Родитељи их, кад одлазе да траже храну, остављају у гнезду сигурни да им се у тако обезбеђеном склоништу ништа не може догодити.

ТВРДИ БЕНЗИН НА ОБИЧНОЈ ТЕМПЕРАТУРИ

Совјетском стручњаку професору Лосеву, са Института за погонска горива у Москви, успело је да бензин претвори у чврсту материју чак и на нормалној температури. Опити с тврдим бензином врше се у институту већ дуже времена: пре годину дана опити су донели жељене резултате, и у Совјетском Савезу већ има више аутомобила који се крећу помоћу бензина у коцкама. Први извештаји о тврдом бензину објављени су тек недавно, кад је пракса установила његове добре особине и употребљивост. Начин препарирања је следећи: бензину се додаје одређена количина смоле, а затим формалина. Та густа маса сече се у коцке и суши у нарочитим сушионицама. Бензин у коцкама веома је практичан за превоз јер је неосетљив на влагу и не испарава. Поред тога, при томе се губи свега 2 отсто бензина, што значи да је такво препарирање веома економично, нарочито ако рачунамо са огромним трошковима и опасношћу који се јављају при превозу нафте, односно бензина, у петролејским бродовима и цистернама.

О дневној и повременој штампи

УНЕСКО саопштава да од целокупне дневне и повремене штампе, трећина излази у Европи, трећина у Северној Америци и трећина у осталим деловима света. Од 30.000 публикација у свету, 8.000 припадају дневној штампи. Од тога 66% су јутарњи листови. Од 250 милиона примерака, на сваких 1.000 становника пада 92 примерка. На 9.000 отпремних радиостаница у свету, долази 335 милиона радиопарата. Европа и Северна Америка располажу са 60% отпремних и 80% пријемних уређаја.

Играјући се једном блиставом шкољком, богиња Венера посекала је прст. Грације, њене дружбенице и дворкиње, потрчале су јој у помоћ. Уским тракама од ланеног платна завиле су јој не само рањени прст, већ целу шаку, и то тако вешто да се завој готово није ни примећивао. Тако је постала прва рукавица, — каже легенда.

Рукавице су касније у историји играле велику улогу јер нису служиле само за то да заштите руке од хладноће, већ су често биле весник рата. Конрадин (1252—1268), последњи владар из немачке династије Хоенштауфена, добацио је свом смртном непријатељу Карлу Анжујском своју рукавицу од јеленске коже, што је ускоро платио главом: његов покушај да заузме Напуљску краљевину неславно је пропао. По наредби Карла Анжујског Конрадин је био ухваћен и погубљен у Напуљу.

Најлепше рукавице у Средњем веку израђиване су у Венецији од чувених венецијанских чипки. Истовремено су у том граду прављене најскупље рукавице „украшене“ готово невидљивим ампулама напуњеним отро-

вом. Кажу да су се помоћу таквих рукавица венецијански лудеви ослобађали својих непријатеља на које нису смели или нису хтели јавно да ударе. Из тог времена је и потекао обичај да се пре рукавања рукавица скине с руке. Јер, нико није био сигуран шта се може кристи иза пријатељског и снажног стиска руке у рукавици...

У XIV веку у Фиренци наједна жена која је желеда да је сматрају часном није се смела појавити на улици с рукавицама на рукама. Римљанке су се, међутим, у то исто време, отимале о рукавице које су, с много стрпљења и вештине, израђивале питомице једног манастира. Као знак нарочите отмености важиле су рукавице натопљене јаким мирисима.

До пре 150 година за највештије мајсторе у овој врти посла сматрани су рукавичари из француског града Гренобла. Данас та слава припада мајсторима из Напуља: најлепше рукавице, израђене с највише маште и укуса, праве се у малим, мрачним радионицама у граду испод Везува.

Рукавичарски занат преноси се у Напуљу с колена на колена. Делови данашњих мајстора одлазили су у Гре-

нобл да тамо науче како се праве рукавице које на руди стоје као саливене. Израдом рукавица бави се читава породица: отац набавља материјал — за најбољи се сматра јарећа кожа из брдовитих предела око Абрџа — и кроји рукавице, мајка саставља поједине делове на специјалној машини, један од синова пегла рукавице пре него што су потпуно завршене, док ћерка изводи последње бодове дајући сваком пару нешто посебно и оригинално. Готово у свакој рукавичарској породици постоји један члан — обично једна од ћери — која се бави израдом луксузних рукавица по наруџбини: од свиле, најтањег ланеног платна, штофа, венецијанских чипака и разног другог материјала.

Моторизована кага

Холанђанин Џап Сварт, власник гараже из Вормервера начинио је ново превозно средство — моторизовану каду. Монтирао ју је на задње точкове аутомобила и уградио мотор и предњи точак од мотоцикла. Управља се по моћу два мала задња точка.

44 романа за 44 године

Пјер Беноа још и сада роман „Командант“ — 44 по марљиво пише. Недавно је послао издавачу свој нови реду за узастопне 44 године.

ЕКСПЛОЗИЈА ВУЛКАНА КАТМАЈА

НАЈВЕЋА ВУЛКАНСКА ЕРУПЦИЈА НА ЗЕМЉИ У КОЈОЈ НИЈЕ ПОГИНУО НИ ЈЕДАН ЧОВЕК. — ЕКСПЛОЗИЈА СЕ ЧУЛА НА 1200 КИЛО МЕТАРА ДАЛЕКО. — ЈЕЗЕРО У КРАТЕРУ ВУЛКАНА.

11. естог јуна 1912 године становници села Кадџак, на истоименом острву јужно од Аљаске, угледали су на северозападу црни облак и затим чули неку далеку грмљавину. То није никога узбудило, јер су тамо честе непогоде. Али, када се облак приближио из њега је место очекиване кише почео да пада pepeo. Постало је мрачно усред дана, баш као да је наступила ноћ. Пепо је падао толико густо да су се под тежином његових наслага проваљивали кровови и довила стабла. Становници Кадџака који су удисали тај ваздух пун прашине и pepела, горели су од жеђи, ади воде није било. Пепо је засуо потоке и реке и претворио их у густу каљугу. Како је муња уништила радиостаницу острво је било практично отсечено од осталог света. Нико није знао шта се на њему збива.

Тек четвртог дана се могло видети као у оснит зоре. Људи нису могли да препознају своје острво: од сочних ливада није остало ни трага. Нигде никаквог зеленила; све је било под сивим покривачем и створила се беживотна пустиња.

Касније се сазнало да је узрок овог догађаја била ерупција вулкана Катмаја који лежи на полуострву Аљаски, удаљеном 170 километара од Кадџака. Очигледно, експлозија је била необично снажна, чула се у главном граду Аљаске — Цуну, на удаљености од 1200 км, што одговара раздањини од Београда до обале Балтичког Мора, односно од Сарајева до Келна у Немачкој или до Кијева у Украјини. Пепо је падао чак у Ванкуверу, који је од вулкана Катмаја удаљен 2.100 км — као Багдад од Београда, односно приближно колико Москва од Париза.

Читаву годину дана после експлозије лебдела је ситна прашина у горњим слојевима атмосфере. Због тога су у целом свету зоре свитале необично црвене, док је лето било свуда необичајено хладно и кишовито. Готово петину сунчевих зракова одбијале су честице прашине и pepела које су лебделе у ваздуху.

У овај крај била је 1915 године упућена америчка експедиција професора Гринга са задатком да продре до вулкана и испита последице страховите експлозије. Експедиција је установила да је то била једна међу најснажнијим ерупцијама које памти човечанство. Позната ерупција Везува у којој су настрадали градови Херкуланум и Помпеја претставља само незнатан блесак ватре према ономе што се догодило на Катмају. Горња половина те планине је нестала. На њеном месту створило се огромно удубљење са пречником од 4 км. На његовом дну, 1128 м од горње ивице готово вертикалног зида удубљења-кратера лежало је језеро са млечно-зелено-плавом водом, а усред њега острво у облику полумесеца.

Григс је прорачунао да нестали врх планине и удубљење кратера имају запремину од 8,5 милијарди кубних метара. Цела та маса ка-

мена, која се једва може представити, тешка 29 милијарди тона, била је ерупцијом подигнута у ваздух, раздробљена у pepeo и разнета ветром по читавој Земљи. Катмај је једном експлозијом изабацио управо толико стена колико би се у свим каменоломима САД извадило за око 500 година, под условом да годишња производња износи колико и данас.

При последњој ерупцији Катмаја, високог 2286 м, лаве очигледно није било, јер се показало да је један од зидова кратера сав од леда. Наиме, ту је раније био огроман ледник, који је експлозија пресекала као ножем. Пошто се ова ерупција, једна од највећих коју је забележила историја, догодила у крају који није био насељен — жртва није било.

не и стотине сељака напуштајући своје куће бежати испред ужарене реке лаве и ископавати чокоте испод смртоносног вулканског pepела. А управо због њега они ће се после катастрофе опет вратити на обронке „свог“ вулкана — јер је он баш најплодније тло Италије. Нигде као ту не успевају тако добро маслине, виноград и кукуруз.

На статистику се наравно не може ослонити. Ни најчувенији вулканолози нису до данас са сигурношћу могли да предвиде време ерупције вулкана. Додуше први наговештаји су увек лаки земљотреси. Осетљиви сейсмографи у вулканској опсерваторији региструју их као опомену. Такав земљотрес је претходно страшној ерупцији вулкана на Хавајима пре неколико месеци. Често се земља прво издигне под кратером који почиње да се буди. На једном јапанском вулкану подигло се тло једном чак за 50 метара пре него што је кратер почео да „урла“. У Јапану је такође не-

посредно пред једну ерупцију посматрано како се земљин магнетизам око кратера смањује.

Сви ти предзнаци су ипак неизвесни: ерупција може да наступи после њих недељама, месецима или годинама, али може и да изостане.

Десетинама година баве се вулканолози проучавањем симптома који претходе ерупцији вулкана. Али су још далеко од циља. Вулкани су потпуни „индивидуалисти“: ниједан по предзнацима и кретању ерупције није сличан другом.

Везув је нарочито подмукао. Дугим мировањем ствара утисак да „спава“. Једина позната слика Везува из римског доба у Помпеји показује га као тихи брег са виноградима до врха и мирним белим кућама.

Нико више није Везув сматрао вулканом осим географа Страбоса. А тада су, 79 године пре наше ере, наступили „последњи дани“ Помпеје, Херкуланума и Стобија. Ни та ерупција није ипак погодила људе у три покопана града тако катастрофално као што данас изгледа кад се посматрају рушевине и отисци лешева као у гипсу. Погинуло је само око 1.000 становника од њих 20.000. А и они су по свој прилици као и други могли да побегну испред кише pepела која је данима падала,

да су напустили своје куће и све своје имање. Зато су заједно са својим градовима покопани под слојем pepела високим један метар. Године 1906 иста судбина као и Помпеју стигла је градић Отајано.

Од 1200—1631 године Везув се „претварао“ да је миран. У његовом кратеру је чак расло јасеново и храстово дрво. Само три барице топле слане воде потседале су на вулканску прошлост. Али, најједном, 15 децембра 1631 године десила се најтежа ерупција позната у историји. После краће паузе — до 1660 године овај једини ватрени брег европског копна почео је са кратким прекидима да избацује лаву.

Везув је и сада подмукао — много опаснији од многих других вулкана на које се човек донекле може „ослонити“ — да ће разлити лаву само старим познатим путевима према долини, или да ће избацити само дим и pepeo. Ужарене масе лаве „неурачуњливо“ се из Везува пре ливају у свим правцима, уз повремене експлозије pepела. Кратер Везува може да се отвори на све стране света, и да то потраје дуго, све док црни pepeo не постане светлији и сасвим бео. Тада тек становници села око Везува могу да се умуре — гро мовито праскаће „њиховог“ вулкана се стишава — и они да се врате у своја села.

РАТ ЉУДИ И СЛЕПИХ МИШЕВА

Већ више од недељу дана становници малог острва Сао Себастијана, које лежи крај бразилијанске обале, воде упоран рат против цинковских слепих мишева које је ветар донео из цунгли с континента. Острвљани су чак позвали у помоћ морнаричке јединице јер више не могу сами да се боре са слепим мишевима. У почетку су слепи мишеви нападали домаће животиње и становници, који се претежно баве земљорадњом и гајењем стоке, били су принуђени да сами убију сва говеда. Међутим, гладни слепи мишеви почели су тада да нападају људе тако да су ови морали да се затворе у куће јер се ни моткама нису могли одбранити од крилатих нападача. Рат још траје.

Брже оздраве крај непријатеља

Професор ветеринарског факултета на Минхенском универзитету тврди да се болесне мачке брже опораве ако се у болницама за лечење животиња држе у истим собама са псима.

Некада су оболеле мачке „лежале“ у засебним собама. Међутим, — каже професор Вејд Бринкер, — утврдили смо да су мачке немирне и да се споро опорављају кад су саме. Али, кад смо их ставили у исте болесничке собе са псима, оне су постале живахије и њихово лечење било је успешније. Лавез паса им не смета, поготову што пси не дижу велику галаму и не показују нерасположење према својим болесним „вековним непријатељима“.

Сувише гласно!

У лондонским музичким круговима препричава се ових дана о познатом и мало „на своју руку“ диригенту сер Томасу Бичему следећа анегдота:

Приликом једне оркестарске пробе сер Томас је стално примораво оркестар да понавља исти фрагмент. Најзад, он је ударио о пут својом диригентском палицом и загрмео: „Прва труба је сувише гласна“.

Један флаутиста усудио се да му одговори да први трубац уопште није у оркестру.

— Добро, — на то ће сер Томас — кад буде дошао будите љубазни и реците му да је сувише гласан!

МУЗИКА С ДРВЕЋА

Индијанци који живе око Рио Гранде поштују као божанство једно дрво које „свира“. Ниједан човек не сме дрво ни да додирне. Чак и опало лишће, од кога се кува чај који изазива пријатне снове, скупља се тихо и бојаљиво. Ако се човек нађе на ивици мексиканске степе може му се догодити да изненада чује пријатну и необичну музику, као да неко свира на харфи. Изненађен потражиће погледом свирача, али га неће наћи. Јер, „свирач“ је једно неугледно дрво, високо једва метар и по. Ветар, као какав диригент, покреће његово лишће и оно, треперећи, одаје пријатне звуке сличне звуцима харфе.

ВЕЗУВ ОПЕТ ПРЕТИ

Хоће ли ове године Везув опет прорадити? Он мирује већ 16 година, а 27 година је прошло од његове последње веће ерупције. Становници белих села на његовим обронцима повремено, забринути, посматрају његов кратер.

Брига Наполитанаца је о-

правдана: професор Витоци са вулканске опсерваторије наговестио је нову ерупцију. Према статистикама њен рок наступа сада. Последњих векова будила се подземна ватра сваких 14—16 година, и сада је истекло то време.

Ако статистика не изневери ове године ће туристи у Италији моћи да погледају „брег који снапа ватру“. Али

Велико језеро

Једно од највећих језера у Северној Америци МИЧИГЕН, на језику Индијанаца Чипеваја назива се „Велико језеро“. Име му је сасвим оправдано, јер захвата површину од 58 хиљада км², што је више од НР Хрватске. На његовим обалама лежи Чикаго, Милвоки и други градови. По језеру се бродовима до 28.000 тона превози жито, угљан и гвоздена руда. То су највећи језерски бродови на свету.

Бака (река)

Кроз западни Сибир протиче једна од највећих река света ОБ. Ако се као извор узме река Иртиш, ОБ је дугачак 5.570 км а дубок 4 до 45 м. Плован је. Реч „об“ на језику Кома значи „бака“ и „гета“, а употребљава се за тепање, слично „матушки Волги“.

Свети крст

Група британских пацифичких острва у Меланезији откривена још 1595 године са површином од 940 км² и око 8 хиљада ста-

КАКО СУ ПОСТАЛА
ИМЕНА

Прве школе у Срему биле су уско везане за цркву и црквену власт. Заправо, учитељи су у првом реду били свештена лица, обично ђакони и црквени појци. Школа им је, дакле, била узгредно занимање. Како су те прве школе биле приватно-црквеног карактера, државна власт у почетку није водила неки строжи надзор над наставом и похањанем школа. Због тога сва деца способна за учење нису ни одлазила у школу, а догађало се да се неке године не упише ни једно дете.

На отварању школа нарочито је радио карловачки митрополит Павле Ненадовић (од 1749 до 1768 године). Он је чешће слао своје изасланике-егзархе да прегледају школе и потстичу црквене општине да их подижу и одржавају. Егзарси су свуда састављали записнике о очома што су нашли и затекли и слали их митрополиту на увид.

На основу тих записника може се видети ко су били први учитељи, које су школе завршили, колике су им биле плате и колико је било ђака у школама. Тако се, према једном записнику из 1763 године, помиње да је годишња плата учитеља-магистра износила у једном сремском селу 12 форинти, „а за будушћеје љето јему магистру Григорију Јанковичу 15 форинти од обшества објешчано“. Разуме се да плате нису биле свуда исте, јер су се, углавном утврђивале „по погодби“. Уколико је учитељ био школованији и бољи „пјевац“, утолико је и његова плата била већа. Већ 1827—1828 године плата је износила око 60 форинти годишње, 1853 године 72 форинте, а 1872 скочила је на 300 форинти. Уз плату, опет према погодби, учитељи су добијали и извесне количине пшенице и дрва. У сваком случају много боље су прлазили они учитељи који су знали црквено појање и који су одржавали добре односе с народом. Ти подаци били су готово редовно саставни део записника. Уколико учитељ није добро познавао „пјеније“, црквена општина би му отказивала службу и он би морао да се сели у друго место.

Поред рада у школи и певања у цркви, учитељи су се бавили и другим пословима. Уколико су били ученији и школованији, они су вршили и значајну улогу друштвених радника у селу. Најчешће је тај њихов рад био скопчан са наређењима војне управе, — која се све више мешала и у рад школа, — пошто је у то време постојала Војна

ЗАПИСНИЦИ О ПРВИМ ШКОЛАМА И ПРВИМ УЧИТЕЉИМА У СРЕМУ

крајина (до 1 октобра 1873. године). Обично су тада мени школски надзорници били аустроугарски официри, иако су о школама у првом реду водиле бригу црквене власти. Зна се, на пример, да су још 1860 године учитељи, по наређењу државних власти, морали да одржавају предавања о гајењу свилене бубе. Разуме се, било је и других предавања, углавном везаних за спровођење здређених мера.

Интересанан је пример учитеља Светозара Топаловића-Бате, брата од стрица српског композитора Мите Топаловића који је 1900 године дошао у сремско село Орелик, сакупио сеоску омладину и основао хор. То је свакако био један од првих сеоских хорова у Срему. За село је био необичан догађај, када се чуло четворогласно певање.

Топаловић није учио своје певаче строго хорском певању, нити их је упућивао у ноте. Сопран би научно мелодију, алт би терцирао, тенор држао један тон и само онда кад би се сопранска мелодија пењала изнад тенорског гласа — и он би са сопраном дизао тон. Бас је терцирао са алтом и спуштао квинте, где год би мелодија то изискивала, док би алт остао на терци. Хор је певао црквено-народне напеве, које је забележио композитор Мита Топаловић, а хорвођа је водио своје певаче у сва околна села.

Већ почетком двадесетог века учитељи организују у селима и такозване „беседе“, забаве, на којима се начешће, поред хорских несама, изводи Змајев „Шаран“ и комедије Косте Трифковића.

Занимљиво је шта су ђаци учили у првим школама. У првој години ђаци су се звали „букварци“, затим, у дру-

гим годинама „часловци“ и „псалтирци“, — дакле према томе шта су учили. У једном записнику стоји да „часловци“ и „псалтирци“ знају помало и да пишу, а „псалтирци“ и да „поје“. Предмети су били: буквар, часлов и численица (рачуница). Крајем деветнаестог века учили су се ови предмети: читање, писање, рачун, историја, земљопис, цртање, певање, веронаука, гимнастика и калемљење воћа.

Било је обавезно похањање школе пет година — и за мушку и за женску децу. У петом разреду понављало се градиво из четвртог разреда. Затим су долазиле још две године, такозвана „опетовница“. Она се одржавала двапут недељно: четвртком и недељом пре подне. Али са „опетовницом“ је ишло тешко. Недељом се ученици и сакупе, али четвртком врло слабо. За ове ученике су постојале посебне књиге: читанка и рачуница. У читанци, осим забавних написа, били су и чланци о земљорадњи, о састављању писама, молби, признаница, о називима власти итд.

Занимљиво је такође да су женска деца ишла више и редовније у школу него мушка. Разлог је био тај што су мушкарци, чим наврше десет година, најчешће чували стоку, нарочито свиње.

ЈЕДНО НЕЗАБОРАВНО ЈУТРО...

Једног летњег дана, прича Хал Борланд, пошао сам у лов. Зора је тек почела да руди. Упутио сам се према једном пропланку у који, како сам већ раније утврдио, долазе кошту ради испаше. Околу су се уздиале високе јеле, а међу растињем је био дубоко скривен један извор.

Сместио сам се у густом шумарку младог дрвећа, одакле сам имао одличан поглед на пропланак.

Птице су се чуле са свих страна. У овој шуми оне су биле господари. Једна сојка крешталица као да је најављивала мој долазак. Затим, два врапца почеше да се врте око мене као да су питали: ко би могао бити предмет моје пажње?

Настојећи да се што мање чујем, легао сам под једно дрво у нади да нећу бити примећен, пошто се ту налазило једно суво дрво које се по боји слагало с мојим оделом.

Вероватно сам у очима ових животиња изгледао као пањ пошто су небрижно пролазиле поред мене. Десетак минута касније све се сенице ућуташе, а једна чак слете на грану сасвим близу мене. Затим долете и један врабац.

У ишчекивању кошту, после неких двадесетак минута појави се зец и упути према месту где сам лежао. Диже главу, мрдну ушима вероватно мислећи: „Гле! — овај пањ јуче није био овде“. Приближи ми се, почеша уво својом дугом задњом шапом и двапут ме заобиђе. Ширећи

ноздри, погледа ме право у очи и скакућући се упути ка мени. Оњуши врх мојих ципела и панталона. Удаљи се мало, да би се поново вратио, сигурно неспособан да донесе ма какву одлуку. Најзад се удаљи.

Својим малим ноктима врабац је гребао суво лишће које је падало на моје ципеле, што је био доказ да у његовим очима не претстављам живо биће. И најзад сеница ми се спусти на раме. Два пољска миша са својим белим трбусима појавише се из траве и стадоше на задње ноге. Тада и сунце изиђе а воде невидљивих извора почеше да испаравају. Хор птица се појачавао у шуми.

Кошту нису долазиле. Али ја сам их још чекао. Један сат по изласку сунца почеше да ме пецкају комарци и то ме примора да се повучем. Вратио сам се кући мада нисам срео ниједну кошту, али за узврат преживео сам међу шумским житељима сат и по незаборавне радости.

*

Ово је део из књиге „Ово брдо, ова долина“ од Хала Борланда.

ЗА 54 ЧАСА ОКО СВЕТА

У блиској будућности, кад на свим ваздушним линијама у свету буду пуштени у саобраћај авиони на млазни погон, путник ће моћи да обиђе земљину куглу за свега 54 часа користећи једино редовне путничке ваздушне линије.

ЈЕЗИК БРЖИ ОД ОКА

Ниједан инсект није толико брз да би умакао брзом као муња језику камелеона. Када овај гуштер, који мења боју свог тела, спази жртву, он уперу своје чудне очи на њу, одмери пиљ и одапне језик који муњевито излети и зграби своју жртву. Тај покрет је толико брз да га је чак немогућно приметити.

У лондонском Зоолошком врту недавно је била постављена једна камера за брзо снимање да би „зауставила“ језик камелеона при нападу. На специјалну бакарну плочу стављен је инсект. У моменту када га је камелеонов језик дотакао затворило се електрично коло и направљен је горњи снимак.

ДВА ШПИЈУНА

Кад су Пикасо и композитор Игор Стравински једном пре Другог светског рата заједно путовали из Италије у Швајцарску, на царини су им све кофере детаљно прегледали, тако да им ниједна стварчица није остала на свом месту.

Тек касније, индискрецијом једног младог цариника, дознали су узрок тог детаљног претреса. У једном од њихових кофера неки цариник је нашао Пикасов портрет-студију лица Игора Стравинског и учинило му се да је то скица италијанских граничних утврђења па је посумњао да су њих двојица шпијуни неке стране државе.

Црни лук за воланом

За многе саобраћајне несреће крив је алкохол. Али, говорећи о „алкохолу за воланом“, не треба заборавити ни „црни лук за воланом“. Јер, како су утврдили амерички лекари, претерана употреба црног и белог лука изазива код возача исто дејство као и алкохол: сигурност управљања се смањује, а рефлексии постају спории.

новника као и град на шпанском канарском острву Тенерифи називају се САНТА-КРУС што у преводу са шпанског језика значи „Свети крст“.

Маловодна река

Једна од саставница Северне Двине, отока Кубенског Језера, река СУХОНА, дугачка је 560 км и пловна на целој својој дужини. Преко Кубенског Језера и Северно-Двинског водног система спојена је са Волгом, Касписким Језером и Балтичким Морем. Залеђена је 5,5 месеци. Назив јој је руски а значи „Маловодна река“.

Четири провинције

Једно од највећих јапанских острва ШИКОКУ, има површину од 18 хиљада км² на којој преко 4,5 милиона становника живи претежно од земљорадње, гајења свилене бубе, воћарства, рибарства итд. као и од рударства (бакар и алуминијум — топконице ових метала су подигнуте на самом острву), текстилне, прехранбене индустрије и другог. Назив острва је јапански: си — четири и коку — провинција.

Кажете, прегазио? Кад? Дечака старог Ефраима? Да ли сте видели број? — питао је опори глас полицајца преко телефона.

— Не, нисам видео број. Сувише је брзо возио. Али знам да је то био бели човек! Ако га се дочепам, онда...

— У реду, долазим. Иза великих, луксузних кућа у Елерсли Парк Стриту у којима су становали богаташи Порт оф Спејна, службеник опази пред једном недовршеном новоградњом групу обојених радника како разговарају гласно и љутито. Кад им се он приближи један млади радник, го до појаса и јакних мишића, пође му у сусрет. У руци је држао чекић, којим је радио на грађевини.

— Слушај ме, наредниче, слушај шта ћу ти рећи! Ако је мали мртав, тешко белом човеку! — док је говорио млади тарао је чекићем по ваздуху.

— Примири се, пријатељу, — рече полицајац. Хоћу да дознам прво шта се догодило.

— Хоћеш да знаш шта је било? Ево: бели човек није хтео да стане због црног дечака, ето то је било! Он мисли да је варош његова, а црни дечак исто што и пас! — Јеси ли ти видео несрећу? — упита полицајац.

— Ја нисам, али Бени је видео, он ће ти испричати.

— Да, — гунђао је стари радник. Свака реч коју ти је рекао истинита је. Један пас био је наспред улице, а дечак се налазио на ивичњаку. Возач је хтео да заобиђе пса, и прегазио је дечака! Нисам стигао ни да сићем са скела, а већ се створи други бели човек са аутомобилом. Подиже дечака, убаца га у своја кола и обојца побеглоше као муње.

— Полицајац погледа грађевину.

— Је ли то скела на којој си радио?

— Да, — рече Бени.

— Зар ти ово дрво није кварило видик?

— Дрво ми није сметало. Видео сам како је бели згазио дете. Шта је с тобом, наредниче? Јеси ли заборавио своју боју кад држиш страну белима?

— У групи настаде жагор налик на потмуло режање. Мрачних лица радници опколише полицајаца.

— Места, не заузимајте цели тротоар!

Група се инстинктивно размакну и на слободном простору појави се високи бели човек, који приђе полицајацу.

— Ја сам све видео, наредниче. Ако вас интересује моја изјава, испричаћу вам после: ја сам Бринсвик и станујем тамо у оној црвеној кући.

Црни радник пође наостре шен према високом човеку;

— Зашто не испричаш одмах. Зашто не овде? Свак зна шта се десило: бели човек прегазио је црног дечака. — То је лаж! Мали је налетео на кола. Није ништа боље ни заслужио!

Разбеснео, црнац одмери белца и плууу му пред ноге. Овај поцрвене и подиже штап да га удари а таман кад је полицајац намеравао да их раздвоји неки благи глас се умеша:

— Наредниче, ја ћу вам рећи како се све одиграло! Сви погледаше човека који је говорио. Много светлије коже од присутних црнаца, он је очигледно био мелез.

Гледао је наредника право у лице, очекујући.

— Ви сте видели несрећу? — упита наредник.

— Ко је био крив? — повика радник са чекићем.

— Ја мислим да нико није био крив, — одговори благи глас.

— Саслушајте белог црнаца! — узвикну неко иронично. Обукао се као белца, чак је и штапић ту.

— Мир! — узвикну полицајац. — Испричајте како се десило.

И БЕЛИ

— Дечак је покушао да спасе пса и аутомобил га је закачио. Чуо сам како је само дете то рекло возачу.

— Лажеш! — викао је човек са чекићем. Ако је било тако, зашто је човек са аутомобилом побегао?

— Онај други је био лекар и повео је малог дла му помогне. Први је упитао дете за родитеље и отишао да их обавести.

Радник који је још стајао у групи рече осорно:

— Малишан је измислио целу причу са псом, а он се уствари само мувао по улици.

— Јесте ли видели пса? — упита наредник мелеза.

— Овај као да се колебао.

— Не, али...

— Шта сам вам рекао, — узвикну радник. Да је био ту и пас, овај човек би га морао видети.

— Не баш сигурно... — поче поново мелез.

— Наредниче, не буди луд! — узвикну радник. Зар не видиш да са овим лажом губиш само време? Знаш ли зашто није видео пса? Није ни био присутан!

Он бесно приђе сведоку и замлатара чекићем испред његовог носа.

— Верујем да и не знаш како је мали изгледао: да ли је био Кинез, бео или црн?

Мелез је гледао црнца укочених очију, а његов глас био је тих и као да се извињавао:

— Имате право, ја не знам боју њихове коже, нити којој су раси припадали... дете, односно човек који је срушио дете. Знам само да је једно био човек, а друго да је било дете — то сам познао по њиховим гласовима.

Пошто су се људи разишли полицајац је замишљено још дуго времена слушао тап-тап-тап ударање штапа којим је слепи човек пипао свој пут.

...

Ово је одломак из књиге Неила Камерона, са острва Тринидада. Његове кратке приповетке износе тешки проBLEM односа црних и белих.

НАЈВЕЋЕ...

Необичних појава има доста у животу, па и са новорођенчади. Позната је нормална тежина тек рођене бебе, али се прича да је нека Ана Бејтс, која је била висока два метра и 27 сантиметара, родила 1879 године у Новој Шкотској бебу тешку 14,84 килограма.

ВЕШТАЧКЕ ПОПЛАВЕ У НЕМАЧКОЈ

Ове године ће се у Западној Немачкој утрошити 5 милиона марака на изградњу инсталација за изазивање вештачке кише. Биће подигнуто 220 уређаја који ће током 18 месеци обезбеђивати потребне количине падавина. Уређаји ће бити постављени у Северној Немачкој где се осећа стални недостатак падавина.

НИЈЕ ПОМИШЉАЛА...

Данас влада мишљење да је најчитанији писац француска списатељка Франсоаз Саган чији је роман „Добардан туго“ штампан у 830.000 примерака. Међутим, то је заблуда. У Француској је романсијерка број 1 — Мари-Ан Демаре о којој књижевни критичари готово никад не говоре. Она слави већ милионите примерак свог првог романа „Бујице“ који је исто тако могла да назове и „Страст за животом“ или „Болест века“.

Све је почело 1939 године. Неколико месеци пре почетка Другог светског рата, једна стидљива девојка зачукала је на врата издавачке куће Деноел и понудила свој рукопис. Садржај романа је био љубав двоје младих из Јужне Америке, а случајно је рукопис дошао до руке жене издавача Роберта Деноела, која је васпитана у тој земљи. Она се одушевила са-

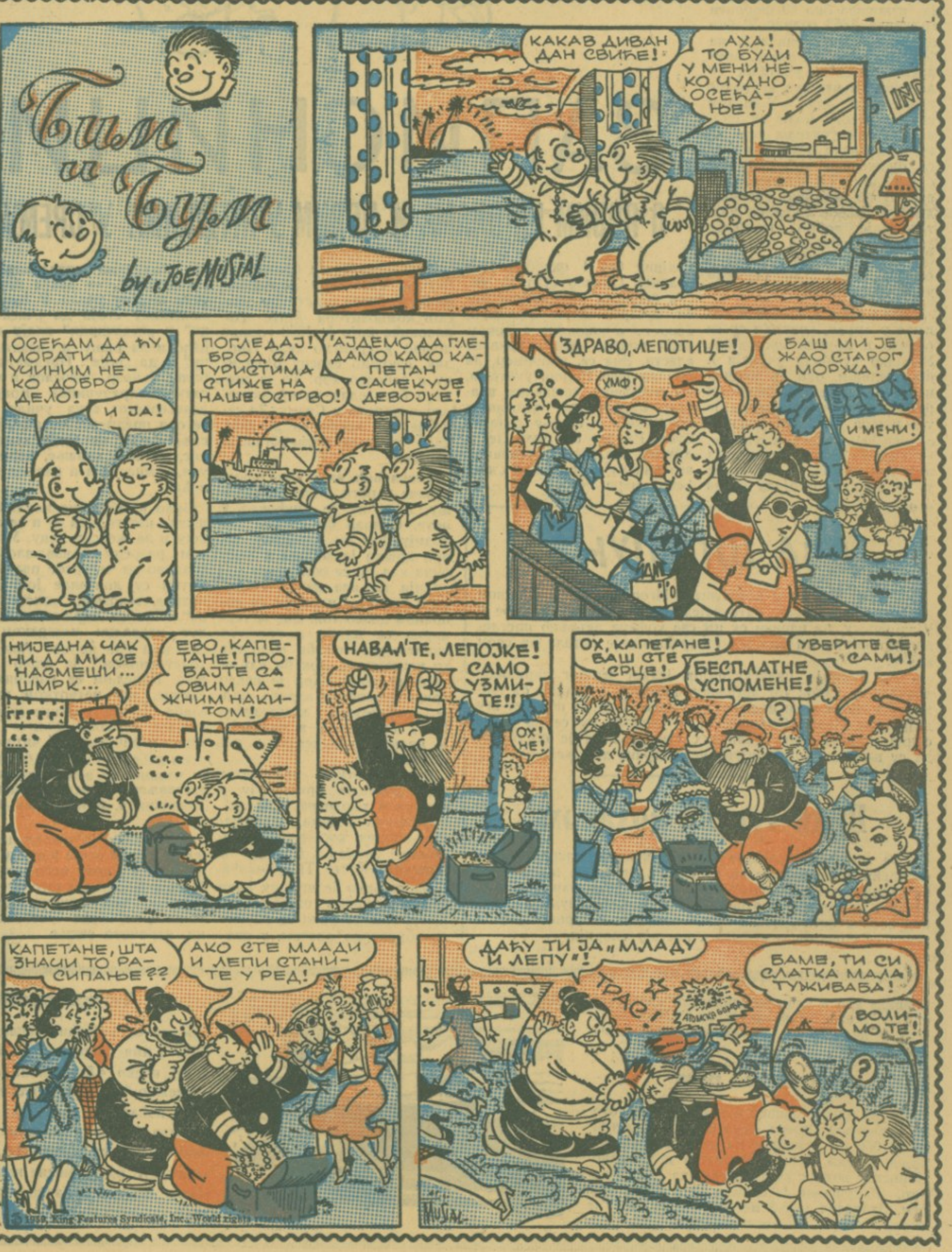
држајем и своје дивљење пренела на мужа који је једино захтевао да књига не пређе 550 страница.

Свој роман „Бујице“ Мари-Ан Демаре наставља после рата — пише још пет наставака. Последњи који је недавно изашао из штампе назвао је „Последња Јанова љубав“. Овај део је чак и филмован.

Досад је издала 27 књига међу којима и романе „Доба“, „Исповести Нина“ и друге од којих су неке штампане у 200.000 примерака, а ниједна испод 100.000.

— У почетку нисам ни помишљала да правим каријеру у књижевности, мада сам одувек волела да пишем, — одговорила је она новинарима када су је интервјуисали.

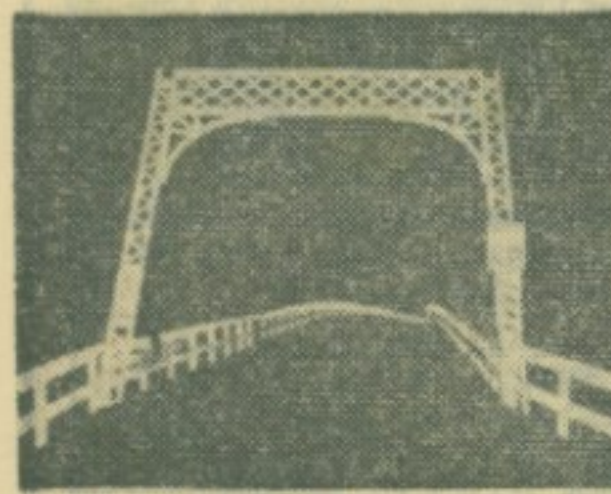
Успех ипак није много завртео главу књижевнице Демаре. Она станује у предграђу Париза и то на седмом спрату једне велике грађевине. Мари-Ан Демаре сваког дана пише по дело пре подне.

ЈЕДНИМ ПРСТОМ — 33 ТОНЕ

У Лондону су направљена врата за трезоре банке у Мон треаду. Специјалне шарке на овим вратима високих 3 м, дебелим 1 метар а тешким 33 тоне омогућавају затварање врата једним прстом. Челична плоча ће спречавати обијање трезора било каквим алатом или експлозивом.

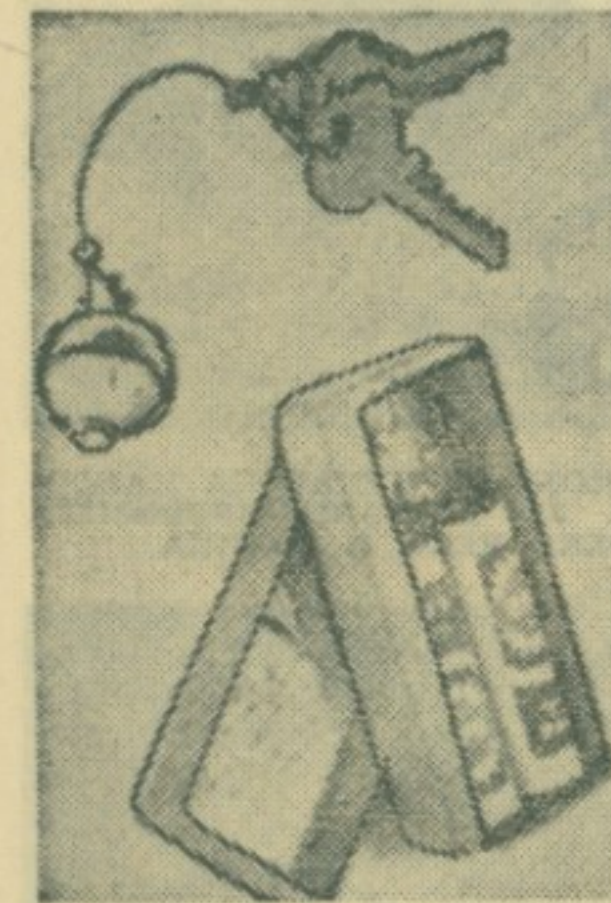
СВЕТЛЕЊИ МОСТ

Мост преко реке Минесоте у САД претучен флуоресцентном материјом светли кад на њега падне сноп аутомобилских фарова. Поред тога што овако осветљен пружа лепу слику, он обезбеђује и бољу видљивост возачу.

КОЛИЦА ЗА ПТИЦЕ

Највећа новост за љубитеље птица направљена је у Холандији. У „колицима“ се не возе више само бебе него и канаринци и друге птице кад поћу у „шетњу“.

БАТЕРИСКА ЛАМПА НА ЛАНЦУ ЗА КЉУЧЕВЕ

Сићушна сијалица на лоптици тешкој само 25 грама може се носити на ланцу за кључеве. У лоптици се налазе батерије које се пуне једанпут месечно прикључивањем у кутију за пуњење. Прекидач се налази на ланцу за кључеве.

У граду Сијени у Италији одржава се два пута годишње 2 јула и 16 августа најстарија а свакако и најчуднија коњска трка на свету. Она потиче још из 13 века али су правила по којима се данас трчи установљена 1659 године. Награда у овим тркама је увек иста: велика свиленаста застава. Али, да би се то парче свилене добило потроше се огромне суме новца.

Број људи у Сијени, која и данас изгледа као из Средњег века, у дане трка просто се удвостручи. Посетиоци из свих крајева света испуне све хотелске собе.

Трке се одржавају на Пиаци дел Кампо. Да би трг постао стадион, грађани Сијене прекривају плочник песком а затим подижу околу трибине које достижу до балкона палата из 14 века.

„Стаза“ је толико дуга да коњи три пута оптрче трг. Како је Пиациа на неравном терену, коњи цело време морају да трче час узбрдо час низбрдо.

Сијена је подељена на рејоне који се зову „контраде“, а њихова борба о престижу развија се на тркалишту. Данас Сијена има 17 контрада које се називају: Корњача, Пуж, Шума, Орао, Талас, Пантер, Пума, Змај, Гуска, Једнорог, Ован, Сова, Шкољка, Жирафа, Гусеница, Вук и Јеж. Свака има своје традиционалне боје. Тако су реџимо боје контраде „Пантера“ црвена, бела и плава.

Све до 1720 године свака контрада је пријављивала по

КОЊСКЕ ТРКЕ У СИЈЕНИ

једног коња за трку. А када су једном приликом погинула два гледаоца, одлучено је да учествује највише десет коња. Тркачки коњи нису професионални јер они у току године обављају своје свакодневне послове — вуку фијакере или сељачка кола.

Пошто најживо оцени тркачке способности сваког коња жири, изабран од претставника свих контрада, бира

десет коња који по својим одликама могу да се такмиче. После овога сваки коњ се додели по једној контради. У присуству готово целог града коцком се извлачи којој ће припасти који коњ.

Да би добиле трку контраде не жале ни труда ни новца. Изнајмљују се најбољи јахачи, неки из саме Сијене али често и из других градова.

Најчуднији јахач била је свакако једна сеоска девојка по имену Вирџинија која је јахала коња „Змајеве контраде“. Кажу да је била тако лепа да су јој недељама сви младићи у Сијени писали песме и нудили брак. Али када је дошао дан трка жеља за победом надвладала је кавалерство и трку је добио коњ који је припадао контради Талас са мушким јахачем.

Око три сата поподне на дан трка почиње свечана парада у којој учествују они који се не тркају. Обучени у средњовековне костиме, становници сваке контраде марширају низ вијугаве улице ка Пиаци. На челу сваке налази се жена застави, добошари и по неколико људи које називају алфиери са малим заставама.

Претставници промарширају око целог трга а онда из њихових редова изађу алфиери и развијају по две велике свилене заставе причвршћене на дрвеним моткама којима машу и праве разне фигуре. Сваки покушава да покаже у томе нарочиту вештину коју је стицао још од малих ногу. Најбољем пару алфиера додељује се специјална награда.

Понекад ове церемоније трају сатима тако да трке почињу тек око седам часова.

ЖЕНЕ У ЛАБОРАТОРИЈИ

Техника није искључиво домен мушкарца — каже Вети Лоу Раскин

Госпође, господо, обратио се го ворник присутнима на једном скупу где сам, поред 2.000 чланова Друштва инжењера за пластику, једина жена била ја.

Ово није ништа необично. Као шеф Бироа за испитивање пластичних материјала у лабораторији за радијације Универзитета „Џон Хопкинс“ у Балтимору, бивала сам готово редовно једина жена на научним конгресима поред хиљаде људи.

Данас се осећа велика потреба за научницима и техничарима. Не смемо даље дозволити да жена не искористи свој природни извор — мозак. Још и данас се подижу у свету генерације које сматрају да жене немају научне предиспозиције и да у том домену не могу ништа да учине. Џон Донинг, декан школе за уметност и занатство, са Универзитета у Колумбији, дао је овакво мишљење о том проблему:

„Разлог што женама ретко поверавамо положај инжењера, бесумње је тај што оне долазе у нервну кризу баш у критичним моментима. Затим, што се удају и постају мајке у годинама кад треба да су највише продуктивне. Али није искључено да разлог треба тражити и у томе што су људи себи приграбили технику и љубоморно је чувају“.

Поред тога већ првих година учења између дечака и девојчица постављена је линија одређених сфера. Једном приликом када сам држала предавање о пластичним материјалима у разреду ученика 12-тих година, усред мог излагања, једна риђокоса девојчица запитала је:

— Да ли сте ви заиста прави научник или само глумица која игра научника?

Зачуђена, запитала сам је како је дошла на такву помисао.

— Зато што носите тако леп шешир и имате дивно скројен костим — одговорила је она.

Нека предузећа дочекују жене-инжењере исто као и мушкарце и дају им могућности да се баве науком. Али, зато има много више оних која их примају на дужи

пробни стаж, и плаћају их мање него мушкарце.

Оно што је најважније, — каже ова жена научник, заборава се често. Пресудно је да ли неко има способности и интересовања за науку. То је ствар личности а не пола. Познато је да научник мора имати стрпљења, истрајности, интуиције, здравог разума и фантазије, моћ запажања, и наравно радозналости и интелигенције. Да су жене стрпљивије и упорније од људи — готово је правило. Никад још није доказано обрнуто — да човек има више интуиције, већу интелигенцију, уобразиљу и већу моћ запажања.

Чета унионистичких коњаника, скривена иза густог шипражја, мотрала је док је конфедератски шпијун улазио у једну кућу у Северној Вирџинији. Заповедник чете, неки млад поручник, задовољно се насмешио.

— Овог пута Конрад нам неће умаћи, — рече он својим војницима дајући им знак да опколе кућу.

Недељама већ прогоне они једног од најлукавијих и најсмелијих конфедератских обавештајца, капетана Томаса Конрада. Ако га ухвати, зна се шта га чека: вешала.

Поручник је извукао револвер и закуцао на врата. Отворила их је једна стара Црпкиња и увела га у салон. Ту су стајале две младе јужњачке лепотице одевене у блузе и широке, веома набране сукње до земље.

— Тражим капетана Конрада, — рекао је поручник после поздрава.

Старија од девојака одговорила му је да у кући сем послуге, њене сестре и ње саме, нема никог.

— Опростите, али то није истина, — рекао је поручник савлађујући бес — ушао је у ову кућу пре неколико минута. Мораћемо је претрести.

Војници су претресли кућу од тавана до подрума, али капетана Конрада нису нашли.

— Ако ми не кажете где се тај човек крије, — обрати се поручник девојкама — бићу приморан да разарам кућу.

— Ако сте одлучили да ратујете и са женама, ми вас не можемо спречити, — одговорила му је старија девојка. Поручник, додуше, није

што се тиче уравнотежености или лабавости на послу, оне се испољавају и код једних и код других.

Мишљења на основу којих не треба жену увести у науку, јер је то нерентабилан посао, нису више актуелна. То је показала и једна анкета међу женама лекарицама вођена у САД између 1925 и 1940 године: 86 отсто жена после удаје не напуштају посао. Један једини узрок што великом броју жена недостаје је квалитет научника уствари је тај што оне немају довољно интересовања за рад на науци.

НЕОБИЧНА ПРИЧА

баш разрушио кућу, али су живео свој велики неуспех. Из пуне радозналости скренуо је с пута и ушао у двоориште. Ту су, на једној клупи, седели старија сестра и некадашњи шпијун. Када је дознао ко је посетилац, Томас Конрад срдачно га је поздрављао.

— Хвала вам. Ви сте ми, иако непријатељ, учинили највећу услугу у животу, — рекао му је.

ред исте куће у којој је доњегови војници подигли под из пуне радозналости скренуо је с пута и ушао у двоориште. Ту су, на једној клупи, седели старија сестра и некадашњи шпијун. Када је дознао ко је посетилац, Томас Конрад срдачно га је поздрављао.

— Услугу?

— Да. Дуго сам се удварао овој госпои, али без много успеха. Тада сте ми ви и ваши војници ушли у траг и видели кад сам ушао у њену кућу. Кад сте закуцали на врата, она се прва насмала. склонила ме је под скут своје широке хаљине. Читаво време док сте претресали кућу ја сам био на два корака од вас. Сутрадан смо се венчали.

СУПЕР ОРУЖЈЕ ПРОШЛОГ ВЕКА

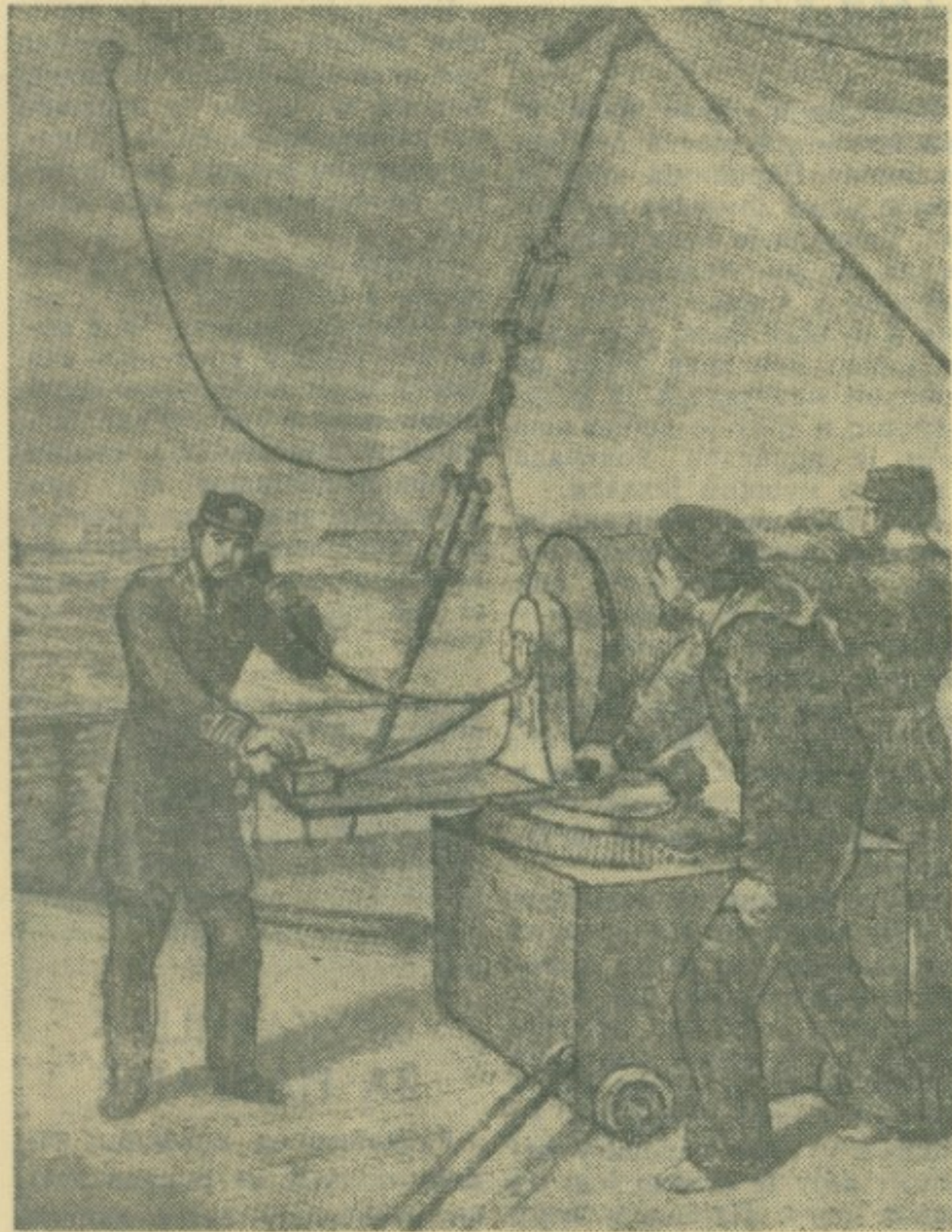
Напредак технике ваздушни притисак нису постигли довољан домет. Још много пре но што су браћа Рајт пошла на свој први лет помишљало се на ваздушни рат. Рано се појавила идеја о ваздушној лађи за бомбардовање, а један смели проналазач је чак нацртао план „ваздушног моста“ по коме би се на затегнутом ужету омогућило прелажење преко долина и река — у балонима.

Изгледало је да ће зачетници тих планова скренути ратове на нове путеве. Али се све друкчије збивало. Ти смели планови остали су само у царству покушаја. И сада су проналазачи на делу и оно што је познато о супер-оружју које се ствара довољно је да нам слика једног евентуалног будућег рата изгледа толико страшна да према њој некадашња „супер-оружја“ постају безначајна.

Индустријски преокрет и заван изумом парне машине и електричне енергије довео је до мноштва разних покушаја да се та нова средства примене и у рату, али је само мали део тих планова остварен.

Изгледало је да је проналазак динамита заувек потиснуо барут. Али се убрзо показало да снага експлозије динамита мора прво да буде укроћена да би се могла употребити у ратне сврхе.

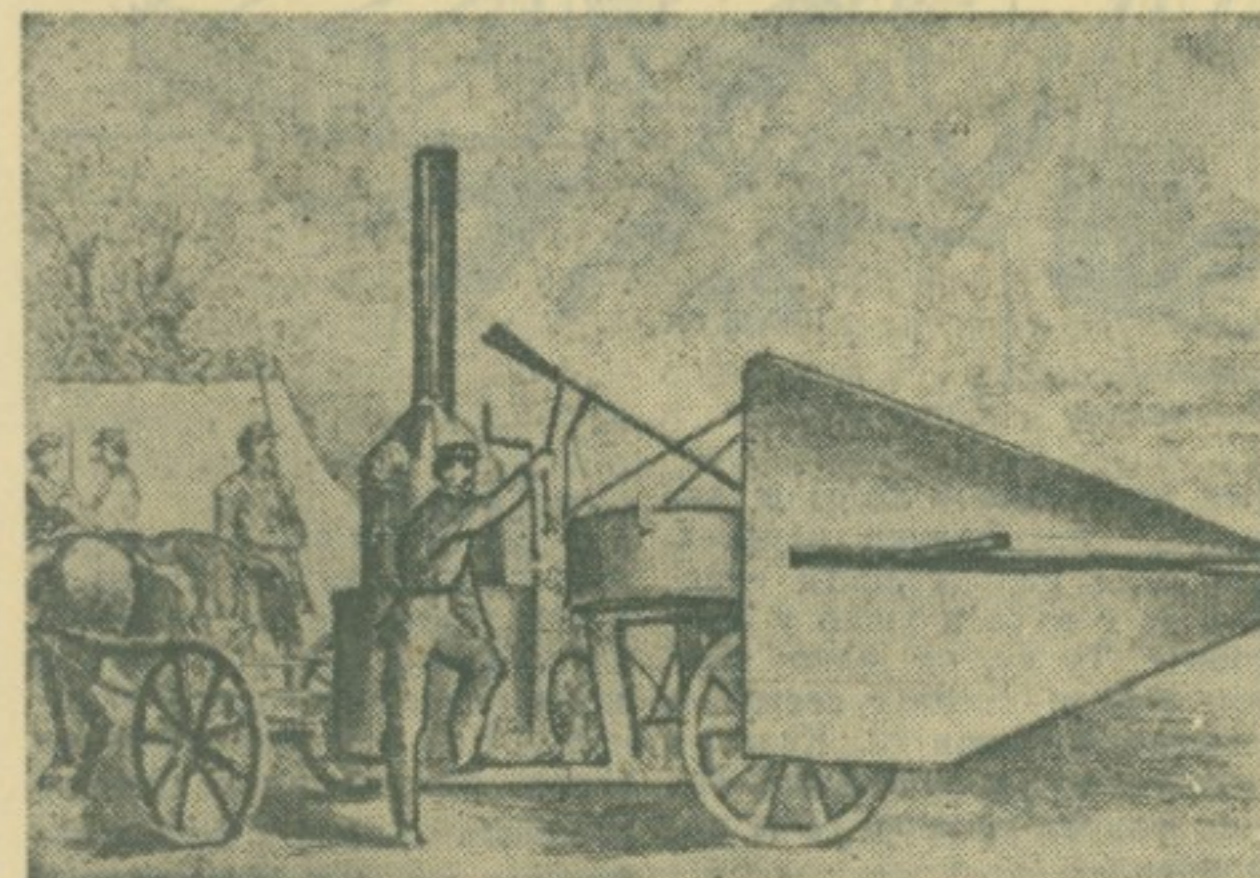
Електрична струја се такође показала као неподесна за бојно поље а топови на

ВАЛОНСКИМ ТОРПЕДОМ НА УЖЕТУ ЗА КОЈИ ЈЕ 1878 ГОДИНЕ НАПРАВЉЕН ПЛАН У ЕНГЛЕСКОЈ, УПРАВЉАЛО СЕ СА ЈЕДНОГ БРОДА ПРЕКО УТВРЂЕЊА У ЛУЦИ. РАСПРНО ПУЊЕЊЕ ИЗБАЦИВАНО ЈЕ ПРИТИСКОМ НА ЈЕДНО ДУГМЕ

ВЕРОВАЛО СЕ ДА СЕ ГУБИЦИ У ЉУДСТВУ МОГУ СМАЊИТИ ПОМОЋУ ПОКРЕТНИХ СТРЕЉАЧКИХ ЗАКЛОНА

МИТРАЉЕЗ НА ПАРНИ ПОГОН АМЕРИКАНЦА ВИНАНСА УПОТРЕЂИВАЛА ЈЕ У РАТУ ПРВО ЈУЖЊАЧКА ВОЈСКА А ПОСЛЕ СУ ГА ЗАПЛЕНИЛЕ СЕВЕРЈАЧКЕ ТРУПЕ И ПОСТАВИЛЕ ГА ДА ШТИТИ ВАЖАН ПРЕЛАЗ У ВЛИЗИНИ ВАШИНГТОНА

WALT DISNEY'S ТОБИ ТАЈЛЕР

ЗАМИСЛИ... ТИ КАО ДЕО ОВЕ ВЕЛИКЕ, ВЕСЕЛЕ, ШАРЕНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ УМЕТНИКА КОЈА КРЕТАРИ ЗЕМЉОМ УЗДУЖ И ПОПРЕКО...

ОХ...

... БЕСПЛАТАН ПРЕВОЗ... ОДЛИЧНА УРАНА... ГЛЕДАШ СВАКУ ПРЕСТАВУ... И... СВАКЕ СУБОТЕ ПО СРЕБРНИ ДОЛАР! ШТА ВЕЛИШ НА ТО, ШВРЉО?

ЈА...

ЈА... БИЛО БИ ДИВНО... НЕ БИХ ПОЖЕЛЕО НИШТА ЛЕПШЕ!

ДОВЕДЕН У ИСКУШЕЊЕ ТАПЕРОВОМ ПОНУДОМ, ТОБИ НЕ ЗНА ШТА ДА ОДГОВОРИ...

ПА, ШВРЉО?

ВОЛЕО БИХ... САМО...

... ПОТРЕБАН САМ ЧИКА ДАНИЈЕЛУ И ТЕТИ ОЛИВИ НА ИМАЊУ...

ШТЕТА! ПОТРАЖИЋУ НЕКОГ ДРУГОГ ДЕЧАКА!

ЗА ТО ВРЕМЕ, У ФАРМЕРСКОЈ КУЋИ ЧИКА ДАНИЈЕЛА И ТЕТЕ ОЛИВЕ...

НЕМА ГА ЦЕЛО ПОПОДНЕ!

НЕ ЛУТИ СЕ, ДАНИЈЕЛЕ! ДЕЦА ИЗГУБЕ ПОЈАМ О ВРЕМЕНУ КАД У ГРАД ДОЂЕ ЦИРКУС!

НЕ БРАНИ ГА!

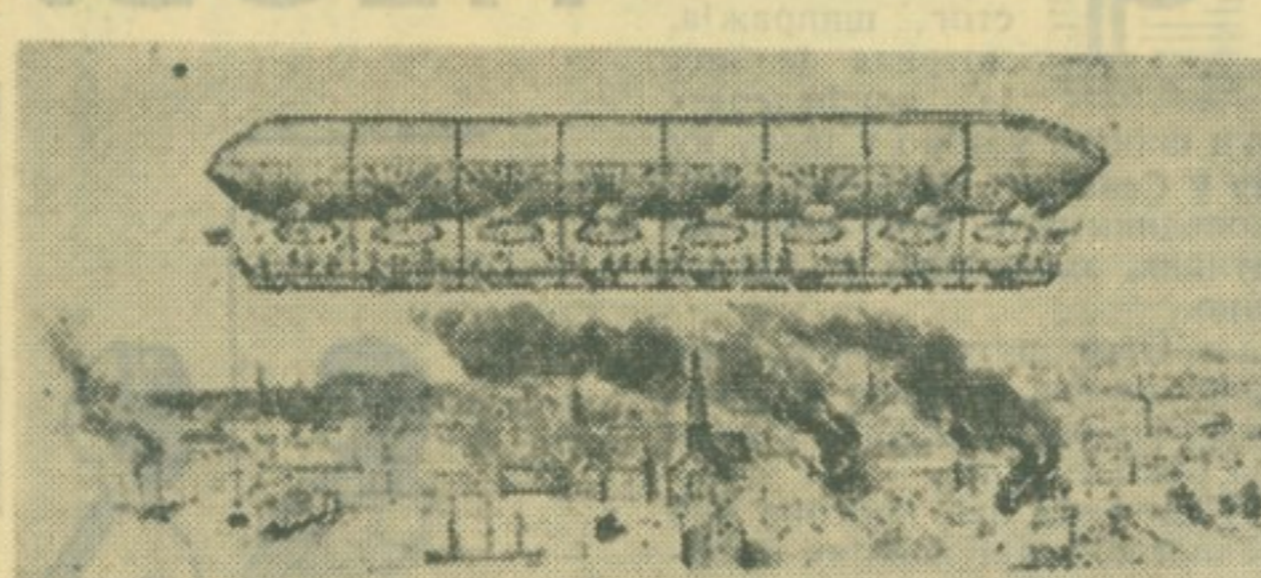
КАД СЕ ТОБИ ПРИБЛИЖИО КУЊИ, ЧУО ЈЕ ОШТАР ГЛАС ЧИКА ДАНИЈЕЛА...

ЈА САМ СИРОМАШАН ЧОВЕК А ИПАК САМ УЗЕО ТОГ ДЕЧАКА КАД НИКО ДРУГИ НИЈЕ УТЕО...

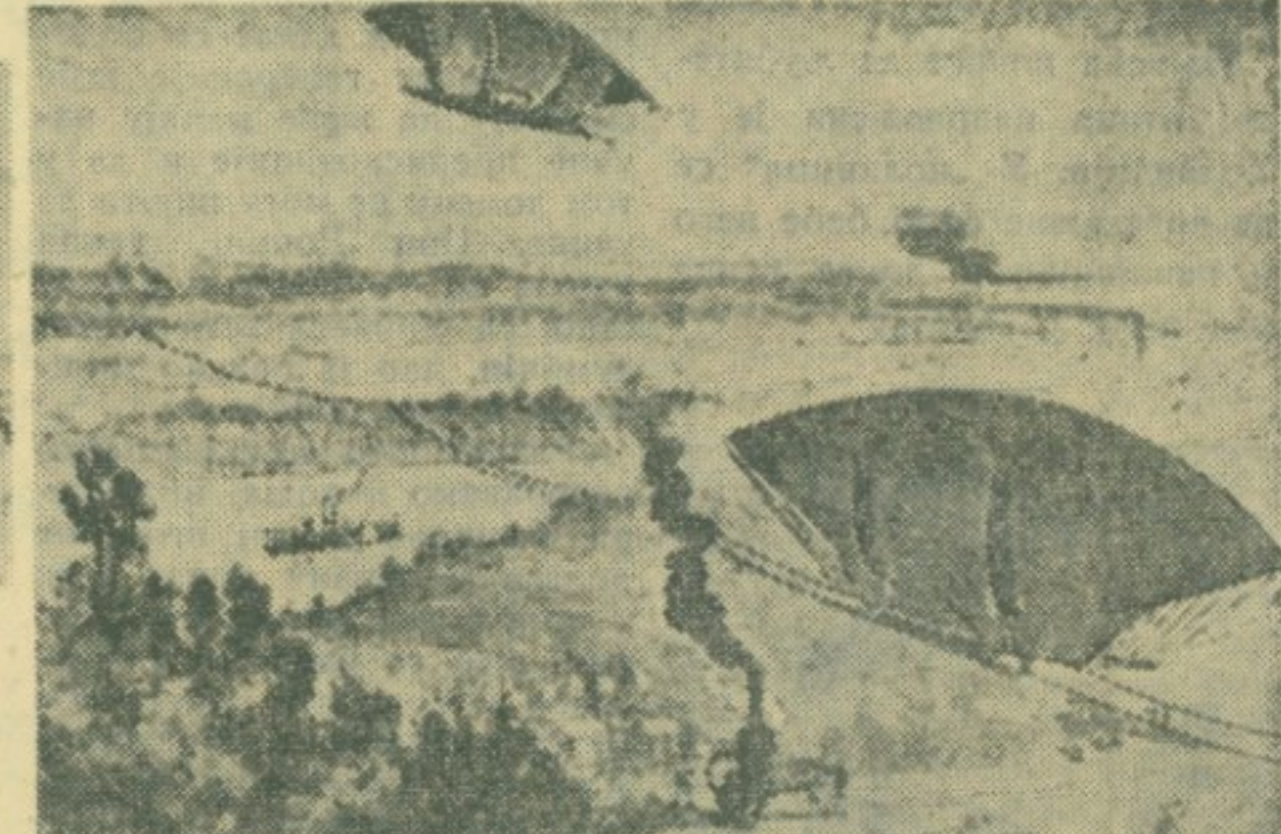
НЕ ЗНАМ ЗАШТО ГА НЕ ПОШАЉЕМО У СИРОТИШТЕ! ДАНИЈЕЛЕ!

ТАЈ НЕЗАХВАЉНИК НИЈЕ НАМ НИКАКАВ РОД... НИЈЕ НАМ НИШТА... САМО ТЕЖАК КАМЕН ОКО ВРАТА!

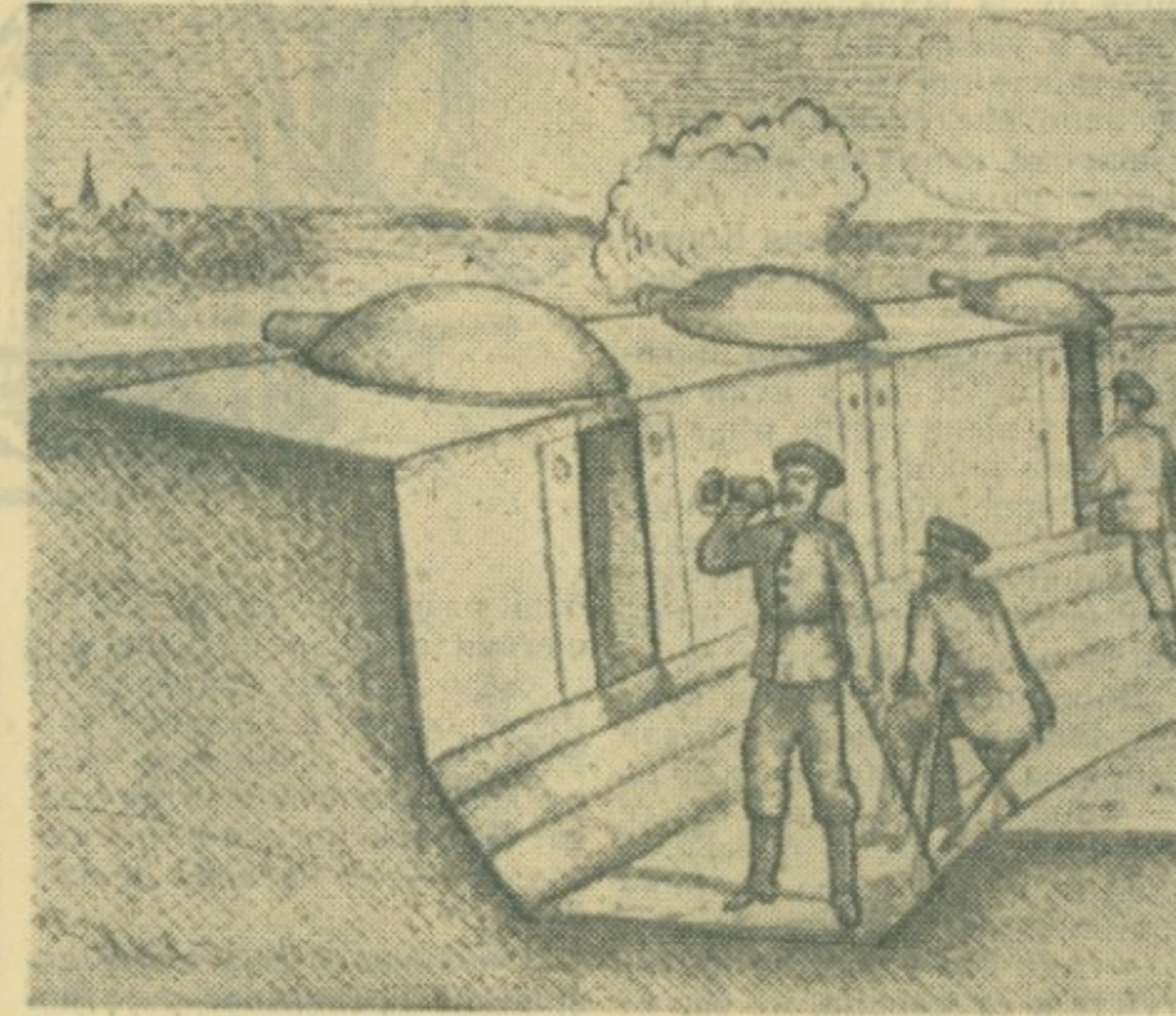
ТЕ ВЕЧЕРИ, ДОК СЕ ЦИРКУС СПРЕМАО ЗА ОДЉАК, ИЗ МРАКА ЈЕ ИЗРОНИЛА ЈЕДНА МАЛА ФИГУРА...

ОВУ ВАЗДУШНУ ЛАЂУ СА ЕЛЕКТРИЧНИМ ПРОПЕЛЕРИМА, ПЛАНИРАО ЈЕ 1885 ГОДИНЕ АМЕРИКАНАЦ ПЕТЕРСЕН. ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ПОСАДА СА ЊЕ ВАЦА БОМБЕ РУКАМА

ВАЗДУШНИ БРОД ЗА ВАЛОНЕ КОЈИ СЕ КРЕЉУ НА КАБЛОВИМА ПОМОЋУ СТРУЈЕ, ЊИМА ЈЕ ТРЕБАЛО ПРЕВОЗИТИ ПОСАДУ И МАТЕРИЈАЛ ПРЕКО РЕКА И ДОЛИНА

МАЛА УТВРЂЕЊА НАЛИК НА ПОЉСКЕ КУХИЊЕ БИЛА СУ УГРАЂЕНА У ПОЉСКА УТВРЂЕЊА ГДЕ СУ ВОЈНИЦИ БИЛИ ЗАШТИЂЕНИ ОД НЕПРИЈАТЕЉСКИХ ЗРНА

ВАЗДУШНИ ТОП НАПРАВЉЕН 1885 ГОДИНЕ БИО ЈЕ ДУГ 18 МЕТРА И МОГАО ДА ИЗБАЦИ МЕТАК ОД ДИНАМИТА ТЕЖАК 90 КИЛОГРАМА БЛИЗУ 3 КИЛОМЕТРА ДАЛЕКО. АЛИ НИЈЕ НИКАД УПОТРЕЂЕН.

НЕМА КРИЗЕ ПЕВАЧА

— У Немачкој не влада криза у хорској песми, — изјавио је недавно у Хановру претседник певачког савеза Немачке. Просто је невероватно да у Западној Немачкој има активних певача 1,2 милиона.

У пензију

На основу одлуке Удружења ваздушних компанија у Сједињеним Државама сви пилоти са преко 60 година старости биће пензионисани. Сматра се да њихове пси-

холошке и физичке способности више не одговарају веома напорном послу при управљању авионима. У пензију сада одлази 47 америчких пилота приватних компанија.

ПРВИ ЕЛЕКТРИЧНИ ВОЗ У САРУ

Сарска Област представља веома развијено индустријско подручје али на железници још царује парна вуча. Недавно је учињен први корак у њиховој модер-

низацији. Израђена је и пуштена у промет електрична пруга између Сарбрикена и Хамбурга у дужини од 122 километра.

Стимулативне боје?

У Сједињеним Државама је тестовано 50 домаћица како би се установило које боје у кухињи најповољније утичу на радно расположење. Показало се да црвена боја судова и намештаја у кухињи доводи до мањих штета; разбијања посуђа и других предмета или је утицала на лакше повреде. Црна и грао боја су изазвале главобољу и лоше расположење, док су зелена и жута будиле ратни слан домаћица.

Попут египатских споменика

Совјетски археолог Алексеј Окладников недавно је завршио своју студију египатским цртежима од пре 5.000 година који су пронађени на три острва у једној сибирској тајги. Пошто се ту подиже велика хидроцентрала острва са драгоценим цртежима биће потопљена, тако да ће их стићи судбина египатских споменика због изградње Асуанске бране.

Забрањене борбе животиња

Управа јапанског острва Окинаве забранила је јавне борбе дивљих животиња. Одржао о забрани борби на аренама донесена је после протеста многих појединаца и друштава за заштиту животиња из целог света.

Неће подземну железницу

У Цириху је недавно била спроведена анкета да би се утврдило мишљење становника о изградњи подземне железнице. За подизање се изјаснило 19.700 становника а против 44.000 лица. Главни разлог међутим није — да становници Цириха не воле да се возе подземном железницом, него страх да ће због ње доћи до повећања пореза.

Први у свету

Беч ће први у свету имати једношину железничку пругу. Пројекти за његову изградњу су готови и ускоро ће отпочети извођење радова. Пруга ће повезати Беч са Баденом који је од њега удаљен 25 километара.

БОЉЕ НЕГО МИНИСТРИ

Британски парламент је недавно решио да се позабави награђивањем министара. Проучавајући овај материјал установило се да су многи високи државни чиновници боље плаћени него сами чланови кабинета. Већ 130 година плата министра је утврђена на 5.000 фунти годишње. А друге су за то време расле. Тако државни секретар прима 7.500 фунти, саветник у министарству

7.000 а шеф лекара у министарству здравља 5.800 што је за осам стотина фунти више од плате његовог министра.

Допунско занимање

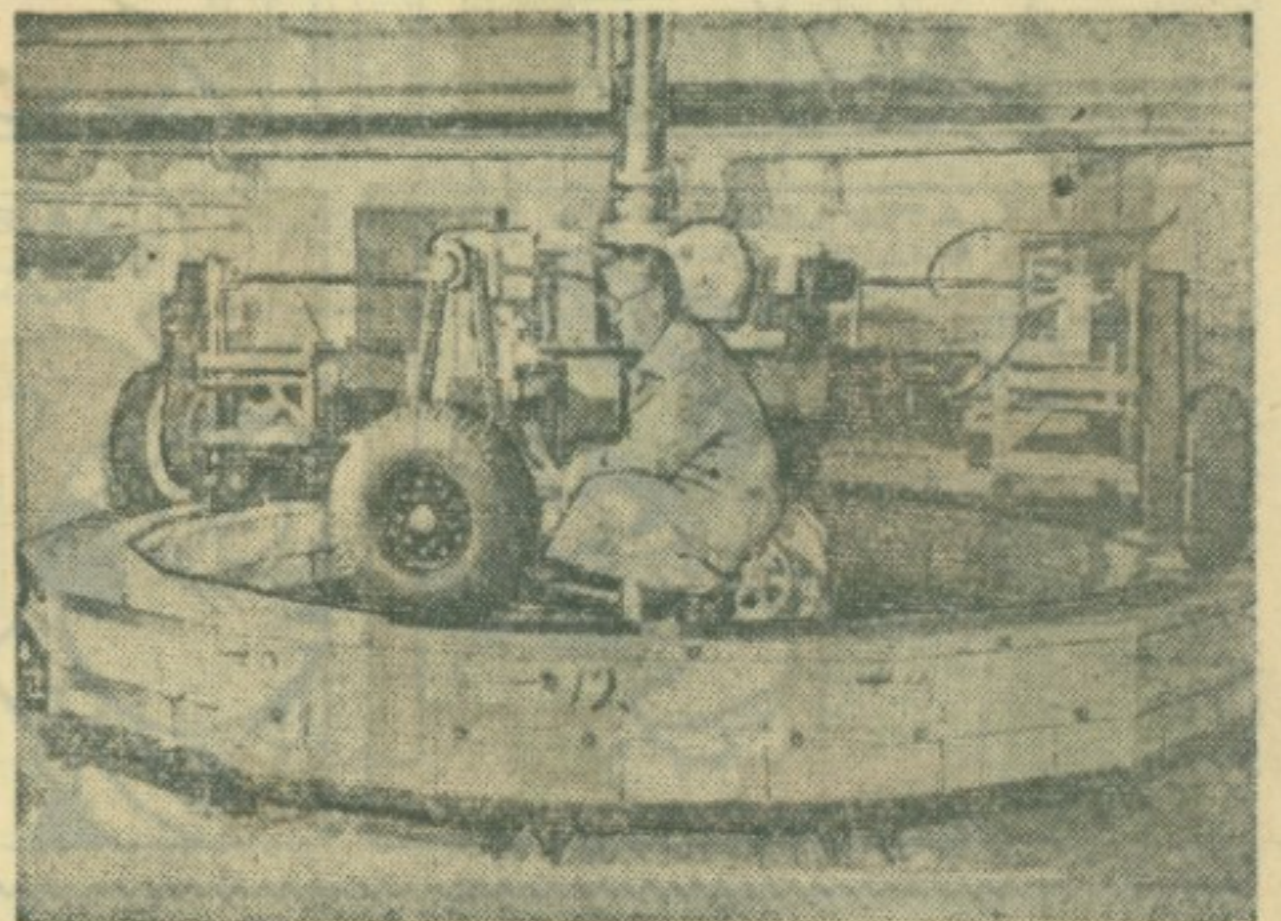
Благоглагољивост фризера и бербера искористила је једна западнонемачка издавачка кућа. Она је понудила фризерима награду од 15 марака ако својим муштеријама уместо о фудбалским тактицама и другим догађајима испричају садржину какве књиге коју је ова кућа издала.

САТЕЛИТ ГРАД

Сателитски град који ће моћи да прими 15.000 становника треба да буде подигнут у близини Женева између европског центра за атомска истраживања и женевског аеродрома.

ТОПЛА ГОЛФСКА СТРУЈА

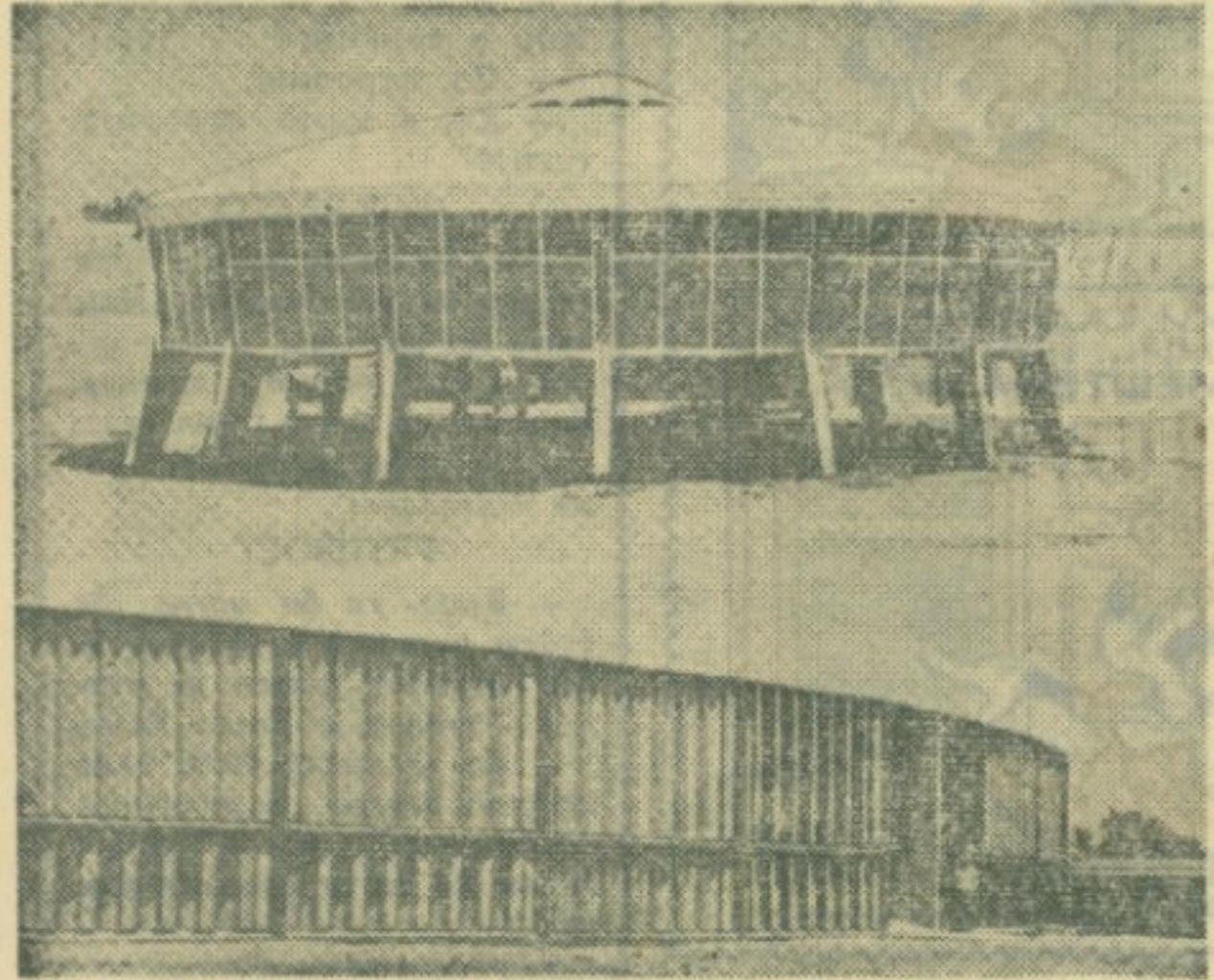
Голфска струја је у току последњих шест деценија, од 1880 до 1940 године постала топлија, утврдили су амерички метеоролози. Највеће загревање је забележено на северноамеричкој обали где је изнело две трећине Целзијусова степена.

ИСПИТИВАЊЕ МАТЕРИЈАЛА ЗА ПУТЕВЕ

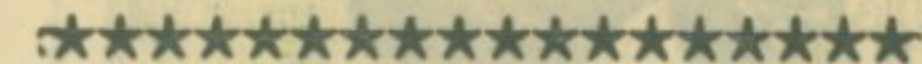
Ова четири гумена точка повезана централном осовином испитују на асфалтној траци дугој 14 м а широкој 30 см нове комбинације асфалта. Приликом кретања по

стази може се произвести различити притисак — од оног који чини бицикл до тешког камиона. На једној опитној траци може се сложити 16 различитих врста материјала за путеве.

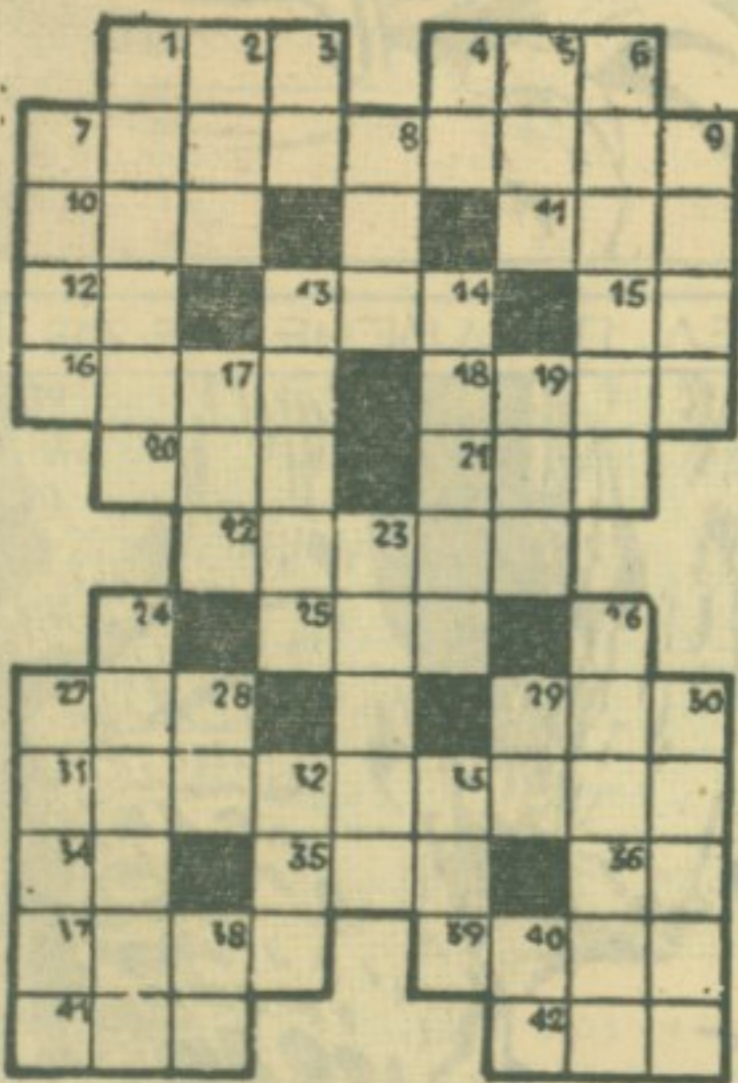
Школска библиотеџка на сџубовима

У Фениксу у САД саграђена је полукружна школа, а у центру се налази библиотека подигнута на стубовима високим 3,3 метра. Подједнако удаљена од свих учioniца, она ће подједнако служити свима.

Водоравно: 1) град на Црногорском Приморју; 4) наша река; 7) мореуз који спаја Атлантски Океан и Средоземно Море; 10) неман; 11) место у Швајцарској; 12) иницијали чувеног француског војсковође (1789—1821); 13) бивљарски штат; 15) врста першуна; 16) бања код Бихаћа; 18) место у Срему; 20) град у Мањарској, на Дунаву; 21) област на Сицилији; 22) једна европска острвска држава; 25) отац (слов.); 27) недела; 29) врста папагаја; 31) град у Енглеској; 34) два сугласника; 35) римска богиња земљорадње; 36) два слова; 37) страна мушко име; 38) део тела (множ.); 41) женско име; 42) индустријска област у Западној Европи.

Усправно: 1) град у Шпанији; 2) грубо сукно; 3) заводи крај Ниша; 4) иницијали нашег књижевника („Швабица“); 5) име наше филмске глумице Рине; 6) рубац; 7) река у Индији; 8) лука у Израелу; 9) географски појам; 13) планина у Чехословачкој; 14) рудник у Босни; 17) прост брод; 19) наша река; 23) прича у сликама; 24) припадник старог германског народа; 26) лоз; 27) хаос; 28) алато (франц.); 29) хемиски знак за сребро; 30) јединица јачине електричне струје; 32) место у Војводини; 33) јужно воће; 38) хемиски знак за радијум; 40) китова кост у ждрелу.

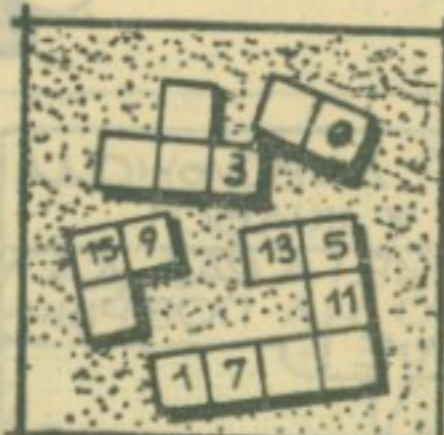
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) првак; 6) Детроит; 8) бок; 9) мах; 11) ен; 12) Ана; 14) ја; 15) Плива; 16) ум; 18) Ака; 19) од; 20) Џинс; 22) Лине; 24) Ири; 26) Кил; 27) лопта; 30) тт; 32) Реа; 33) ре; 34) ало; 35) јер; 37) Нови; 39) гонг; 40) Горжиде.

Усправно: 1) Пек; 2) рт; 3) Врлник; 4) ао; 5) ким; 6) Дом; 7) тај; 8) Велуистан; 10) Хајделберг; 12) алас; 13) авал; 17) мир; 19) они; 21) Нил; 23) Ика; 25) „Опел“; 28) ор; 29) та; 31) глог; 33) Рене; 35) ово; 36) јод; 38) ир; 39) гж.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ИГРА БРОЈЕВА

Ове четири групе квадрата треба тако наместити да збир бројева и водоравно и усправно буде једнак а празна поља попуњити бројевима од 1 до 15.

15	9	6	0
10	2	13	5
4	12	3	11
1	7	8	14

КЛОПКА

Поставите неке следећи задатак: Имам једну дрвену кошку тешку тачно 4 кг. Истестерисањем је на 4 потпуно једнака комада. Колико ће тежити сваки део? Сви ће одговорити — 1 кг. Али одговор није тачан — јер постоји једна мала клопка! Не треба заборавити на тежину стругоутине која опадне приликом тестерисања.

Рачунски задатак

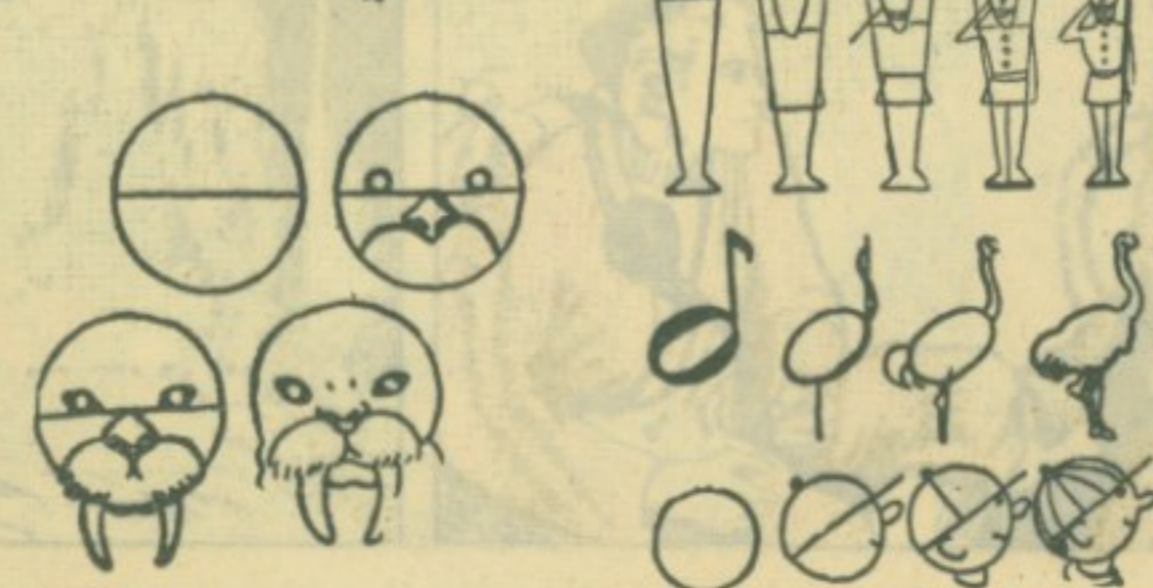
Два брата имају укупно једанаест година. Први је десет година старији од другог. Колико година има један а колико други? (Погрешно је рачунати да је првом десет а другом једна година јер тада би први од другог био старији само девет година а не десет. Решење је: један брат има десет и по година а други пола године).

ЗАМЕЊЕНЕ КАПЕ

У једном друштву наши су се Индијанац, Кинез, Козак, Шкотлавац, Мексиканац и Индус. Кад су се разилазили у пресеољу, где су оставили своје капе, био је полумрак. Тако се догодило да су на улици изишли овакви какве их видите, с туђим капама на глави. Исправите њихову грешку и сваком од њих дајте одговарајућу капу.

За мале цртаче

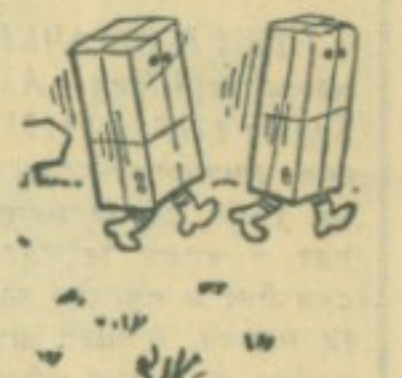
Почните са кругом и нацртајте главу фоке.

Војника, ноја и цокеја лако ће нацртати и бата и сеја

... при рашчишћавању француског града Фрежеса нађени су остаци старих каменних грађевина и лучких постројења. Археолози сматрају да се пре 2.000 година на месту данашњег Фрежеса налазио римски град. ... Бурманци сматрају гуску светом птицом и због тога се она често појав-

... године 1703, из Лондона су британ-

ском амбасадору у Лисабону, у Португалији, биле послане две праће и то поштом, као пакети.

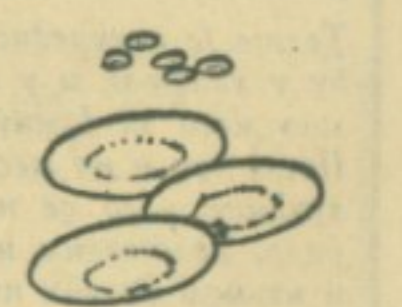
љује као стилизован украс на многим предметима.

... мање од двадесет отсто укупне жетве лана у свету у употребу се за производњу ланених тканина. Остали лан користе се за добијање ланеног уља.

... кад би се сви крвни судови једне особе просечног раста наставили један на други, врпцом која би се на тај начин добила могла би

... чувена кашмирска вуна је мекан зимски доњи покривач једне врсте полудивљих коза које живе на простору од Каспског Мора до западних делова Кине.

... крвна зрнца жабе пет пута су ве-

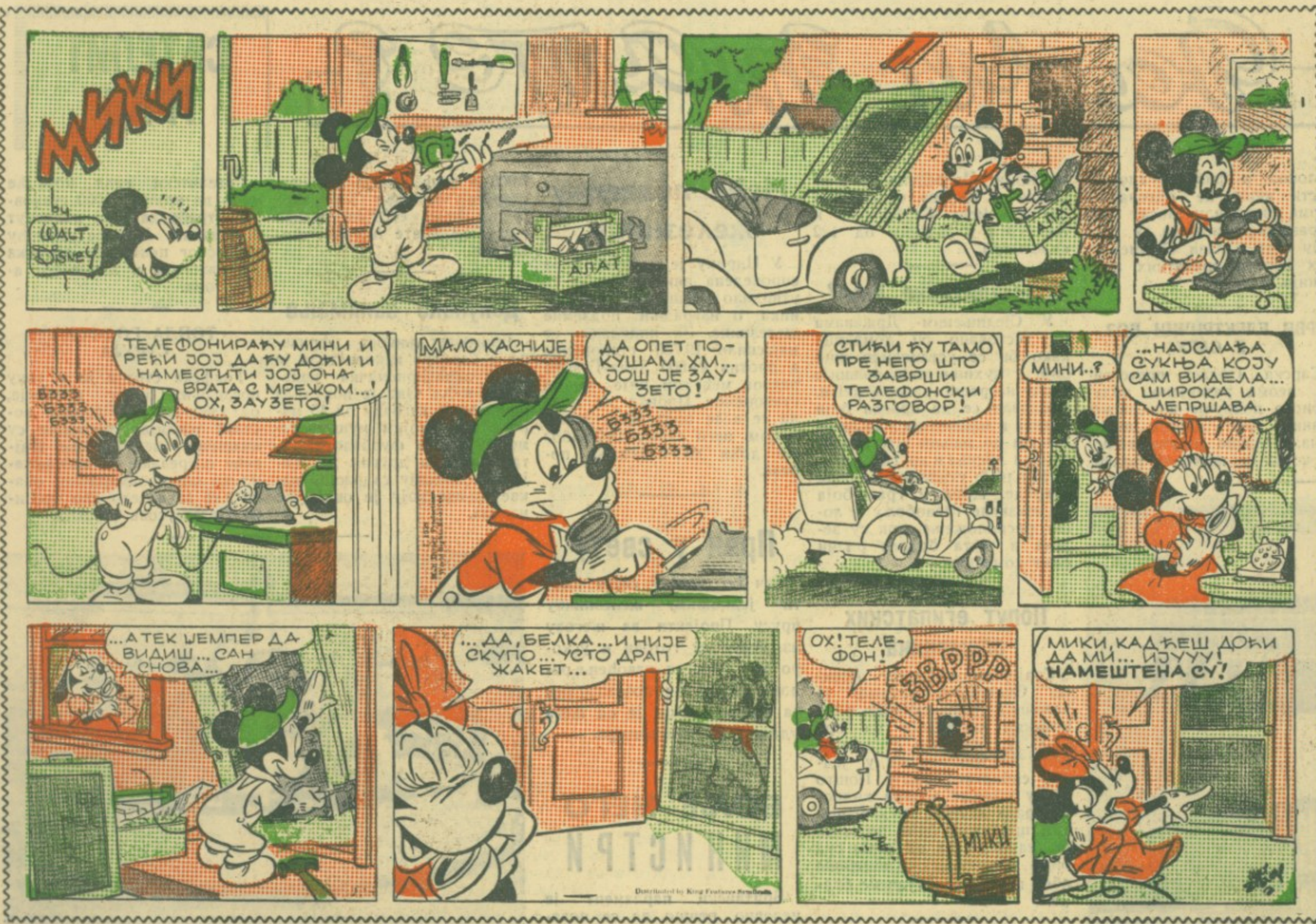

ћа од крвних зрнаца код слона.

... према последњим подацима у земљиној атмосфери, на висинама већим од 100 километара, сваке године сагори 28.600 хиљада тона космичке прашице. Само 3000 тона најмањих метеорита и прашице стигне годишње на површину наше планете.

2,5 пута да опаде земљина кугла.

КАКО ОТВАРАЈУ КУТИЈУ?
Паја Патак прича Влади, Раји и Гаји како велике рибе прождиру маче. Чуде се сва тројица, јок најпосле Влаја не зашта:

— А да ли велике рибе једу и сардине?
— Па наравно!
— Ех, а како отварају сугије?

НИЈЕ ЗЛАТО
— Ко ће да ми наведе један пример за пословицу: „Није злато све што сја“.
У целом разреду тишина. Најпосле се зачу Гајин глас:
— Ја знам, господине: важе панталоне!

УЧТИВОСТ
— Влаја, ти би могао да будеш учтивiji него што си. Бар учтивост нимта не стаје! — грдила је Белка Влају.
— Ко то каже! Додај само на крају депеше „са одличним поштовањем“, на да видим да ли ће те то компати или не.

ПИТАЊА ОД ЧИТОЈА

Шта је салангана?
Ко је произвео први вештачки лед?
Ко је био Рудаги?

ОДГОВОР:

САЛАНГАНА (Collacalia) спада у ред птица кричалица или викалица. Личи на дивну ласту. Салангане праве своја тањираста гнезда од густе и лепљиве пљувачке која се брзо стврдне на ваздуху. Ова гнезда добра су за јело. Салангане живе на Сундским Острвима и Молуцима.

ПРВИ ВЕШТАЧКИ ЛЕД произвео је Шарл Албер Абеа Телије (1828—1913), француски инжењер-хемичар. Године 1868 он је направио апарат у коме је следио свињски бут и послао га Академији наука, пошто му на претходно писмено обавештење о том успеху нису одговорили. Рад комисије за експерименте са тим апаратом пратио је и славаца Пастер. Године 1876

Телије је преуредио једну лаву у хладњаку и у њој отпримио месо за Јужну Америку. После три и по месеца велике врућине месо се није покварило. Телијеовим изумом као и изумом других проналазача други су се користили, а он је дуго времена живео у бедности. Тек пред смрт Аргентина и Уругвај одредили су му пензију.

РУДАГИ (око 880—954) је први велики персијски песник. Био је на гласу због својих панезирика нарочито у славу саманидског владара Насра II на чијем је двору живео.

ПУТОВАЊЕ У СРЕДНИШТЕ ЗЕМЉЕ ПО ЖИЛУ ВЕРНУ

